

Hrad Helštýn

ZÁHORSKÁ KRONIKA.

U vlastivědný sborník
Záhoří a Pobečví.

Vychází čtvrtletně v Dol. Újezdě
u Lipníka n. B.

Ročník VIII.

Prosinec 1925.

Čís. 2.

O B S A H :

Bedřich Smetana v Týně pod Helštýnem. (H. V. Karlíček.) — Lidová píseň na Záhoří. (Vl. Bartovský.) — Záhorka. (Dr. Fr. Příkryl.) — Záhorský dvořák. — Zeman Vojtěch na Radíkově. (Jos. Cvek.) — Škody způsobené Průšáky na panství helštýnském v obcích tohoto okresu r. 1742. (J. B.) — Nemoci dobytčí. Mlékařství. (B. Macalík.) — Smolno. (Jos. Skopal.) — Pověst o zbudování hradu Helštýna a jeho zakladateli Bedřichu z Linavy. (K. J. Heinyš.) — Propast u Hranic. (S. H. Kunovická.) — Povídka o založení kaple sv. Kunhuty na Tršicku. (J. Kostruch.) — Sběrka pohádek a pověstí o vodníkovi z Lipenska. II. část. (Fr. Rozsypal.) — Drobné zprávy. (Pismo Slovanů před 2.000 roky. - Výpis na soudné vydání r. 1768. obce Posvátno. - Z Galašových valašských písniček.)

VIII. ročník »Záhorské Kroniky« vychází 1/4 letně (září, prosinec 1925, březen, červen 1926) v sešitech o 32 str. a 4 str. obálky. Roční předplatné 11 Kč, při hromadné zásilce 10 Kč; číslo u knihkupce neb sběratele 2 Kč 50 h. — Předplatné nutno vyrovnati předem složenkou poštovní spořitelny č. 209.303. Odběratelem se stal, kdo si ponechal zaslané 1. číslo.

Adresa na všechny zásilky: Časopis »Záhorská Kronika« v Dolním Újezdě u Lipníka n. B.

ZASLALI JSTE JIŽ PŘEDPLATNÉ?

Na četné dotazy sděluje se, že všechny starší ročníky »Záhorské Kroniky« jsou úplně rozebrány. Některé zajímavé články budou později — na výslovné přání odběratelů — znovu otisknuty. Také upozorňuje se, že postupně budou uveřejněny příspěvky ze všech osad Záhoří a Počebčví. **Zasilejte další příspěvky!** Redakce prosí o zprávy nálezů starožitností, prosí o všestrannou přízeň, aby se zachránilo od zapomenutí všechno krásné a poučné v podání i památkách starožitných.

Doporučte »Záhorskou Kroniku« známým! Redakce.

★

REDAKCE DOŠLO:

Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané, Prostějov. — Doporučuje se co nejvšeleji.

Kláster Rajhrad — jeho dějiny a památnosti. Sepsal P. Václ. J. Pokorný, klášterní archivář. Str. 56 s ilustracemi. Nákl. vlastním. Cena 6.50 Kč. Poučuje o dějinách kláštera rajhradsk. a je pěkným průvodcem po jeho památnostech.

ČASOPISY:

»Tvořivá škola«, měsíčník pro výchovné práce. Nákladem R. Prombergera v Olomouci. Předplatné na celý rok 34 Kč, na 10 čísel o 240 str. textu s mnoha ilustracemi a 4 barevnými přílohami. — Vřele doporučuje se učitelstvu.

»České Čtení«, časopis pro pěstování vzájemnosti česko-podkarpatské. Vydává a řídí Jan Štrobach, profesor uč. ústavu v Mukačevě. Ročně 10 sešitů za 10 Kč. Vychází II. ročník.

»Mláďi«, ročně 20 čísel po 8 stránkách za 4 Kč. Brno.

VLASTIVĚDNÉ SBORNÍKY:

Vlastivědný sborník pro mládež župy olomoucké. IV. roč., Kroměříž.

Od Horácka k Podyjí. III. roč., Znojmo.

Naše Praha. II. roč. Vydává státní naklad. v Praze. Ročně 10 čísel za 10 Kč.

Náš rodný kraj. IV. roč., Užhorod.

Od Trstenické stezky. II. roč., Litomyšl.

Krajem Pernštýnův. VI. roč., Pardubice.

Vlastivědný sborník českého jihovýchodu. IV. r., Pelhřimov.

Od trstenické stezky. V. roč., Litomyšl.

Pod Zvičinou. VI. roč., Hořice.

Naše Polabí. III. roč., Brandýs n. L.

Od kladského pomezí. III. roč., Náchod.

Kraj kalicha. III. roč., Tábor.

ZÁHORSKÁ KRONIKA.

VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK ZÁHOŘÍ A POČEBČVÍ.
VYCHÁZÍ ČTVRTLETNĚ V DOL. ÚJEZDĚ U LIPNÍKA N. B.

Ročník VIII.

Prosinec 1925.

Číslo 2.

H. V. Karlíček:

Bedřich Smetana v Týně pod Helštýnem.

Někdy v posledních letech minulého století konáno bylo v mohutných rozvalinách bývalého sídla slavných Pernštýnů na Helštýně veliké shromáždění lidu, na němž mimo jiné řečnil pověstný německý poslanec Berner. Při přátelském posedění po táboře, dověděl jsem se o pobytu Bedřicha Smetany v Týně pod Helštýnem. Kdo mi zajímavou tu zprávu sdělil, nevím, ale fakt sám utkvěl mi v paměti jako hřebík v dubu. Co o tom vím, povím . . .

V Týně pod Helštýnem býval panský pivovar. Otec Smetanův byl sládkem, což divu, že sestru Smetanovu měl sládek Matějka za manželku. Najal si chvalně známý pivovárek v Týně pod Helštýnem a dobře se mu tam vařilo i dařilo. Pozval svého švagra Smetanu s jeho rodinou na letní pobyt do krásného a zdravého týnského podhradí, když Smetanům druhá dceruška Gabriela ochuravěla. Pražský vzduch jí jaksí nesvědčil. Smetanovi rádi užili švagrova pozvání a manželka Smetanová zajela si asi i s druhou dceruškou v druhé polovici května do Týna. Ubytovali se v bytě, kterému se podnes říká »kvartýr,« v kvartýře. Smetana přijel za nimi asi až později, v červnu. Jeho poetickou duší zajisté zvábilo kouzlo krásného kraje.

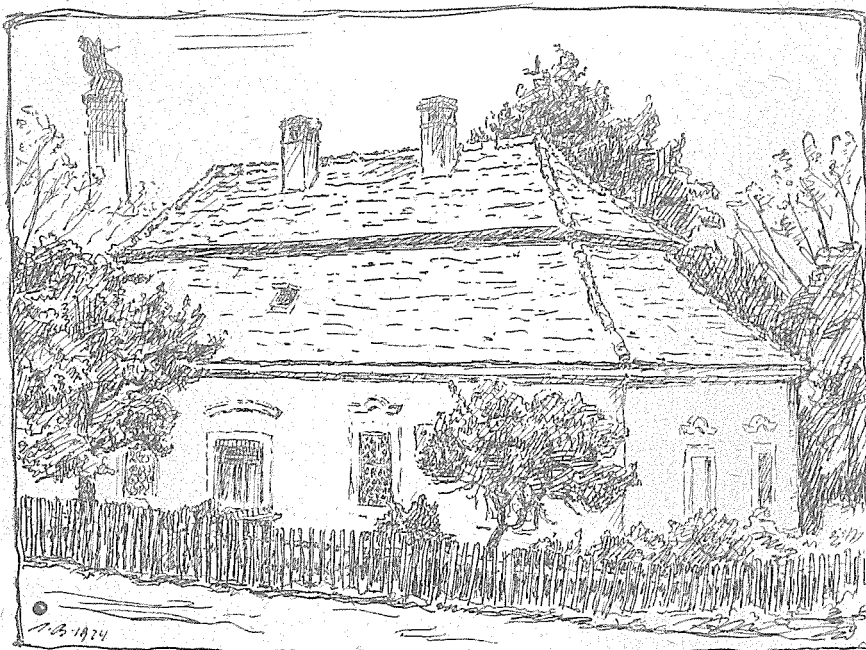
Bylo r. 1854.

Smetana měl tehdy 30 roků a byl v nejkrásnějším mužském věku. Uváben krásou kraje a lahodou letního odpoledne, vyšel si sám z »kvartýru« a zamlklou po polední dědinkou, kráčel buď na hrad, nebo do hlubokých helštýnských lesů. Kráčel zamýšlen, čupřinatou hlavu měl skloněnou, to asi v duchu dlel v říší tónů, kde mu geniové hudby kouzlili, našeptávali a hráli nejkrásnější melodie.

Vedle cesty stojí domky. Měly okna většinou otevřená a z některých bylo slyšet hovor. To lidé po nedělním obědě a po týdenní lopotě besedovali.

Když se Smetana blížil stoupající ulicí k číslu tenkrát 72., po levé straně cesty, zaznívaly k němu nepřilíš vábné zvuky několika houslí. To se v domku cvičili hoši, kteří se v Lipníku učili hře na housle u rektora Lipnera, nadšeného kantora, muzikanta tehdejší doby. Smetana kráčel blíže a podívil se, když

poznal, že mladí hudebníci moří se, ovšem že s nevalným úspěchem, s jeho skladbou, nějakými duetty. Tu v Týně, tak daleko od Prahy! Smetana rychle se rozhodl, sešel se silnice a vkročil otevřenými dveřmi do světničky týnského domku, kde 4 hoši mořili se s jeho skladbou. Chytil jedny housle, naladil je a začal hrát tak krásně, že mladí hoši jistě mysleli, že ani andělé v nebi krásněji nehrají.

Dům v němž bydlel Bedřich Smetana v Týně r. 1854.

Neznámý pán dohrál, položil housle na stůl, usmál se a pravil: »Tak to máte hrát!« a odešel. Hoši nevěděli, kdo to před nimi tak krásně hrál skladbu, kterou si opsali od rektora Lipnera. Později se dověděli, kdo to byl. K vůli zajímavosti uvádím, že Smetana hrál na housle tehdy 13tiletého Karla Hradilka, který dosud žije na odpočinku ve věku 84 roků. Ještě z těch hráčů dovedu jmenovat: Josefa Hradila a Frant. Janču; ti jsou už na pravdě boží. — Smetanově dcerušce ovzduší zdravých týnských lesů nesvědčilo. Zemřela 9. července 1854 ve věku 2 let 3 měsíců. Umrtní německý list vystavil tehdejší týnský učitel Josef Barvirž, Todtenbeschauer. (ohledatel mrtvých.) Na její hroboček postavili železný lité kříž s ovální tabulkou a německým nápisem, kde byl Smetana: »Musik — Direktor aus Prag.« Kříž i omšeny nápis viděl jsem r. 1914 podepřený o rozpadávající se hřbitovní zídku. Bylo to v máji. Teplý déšť tehdy poprchával. Bylo mi jaksi v duši smutno . . . Rov nad hro-

bočkem Gabrielčiným dávno už byl propadlý. Není divu po 60ti letech! Před 11 lety vybízel jsem veřejnost v novinách, aby se památka na pobyt v Týně nějak oslavila. Tehdejší mé přání se uskutečnilo. Okresní osvětový sbor v Lipníku zasadil loňského roku na dům, v němž Smetanovi za pobytu v Týně bydleli, pamětní desku. Zapadlý hroboček jeho dcerušky opravili a postavili naň žulový pomníček. — Smetana se r. 1824 narodil, 1854 zemřela mu dceruška, 1874 úplně ohluchl a r. 1884 zemřel v blázinci. Čtyřky divného významu! — Smetana brzy po smrti své dcerušky z Týna odjel, aby se tam už nikdy nevrátil. Památka na pobyt jeho v Týně je oživena. Podívejte se příležitostně na jeho pamětní desku i Gabrielčin hrob, který bohdá už nikdy nezpustne! Když bledá luna svým tajemným světlem ozáří zlaté písmo na jeho pamětní desce, když stříbrná vlákna jeho svitu polaskují si s hrou stínů na pomníčku hrobu Gabrielčina, když zlaté slunko rozhodí houšť svých paprsků nad utěšeným tím podhelštýnským krajem, vždy se v národě našem najde někdo, kdo si vzpomene, že v Týně pod Helštýnem dlel na letním bytě největší náš hudební genius — Bedřich Smetana roku 1854.

POZNÁMKA: H. V. Karliček, ředitel obec. školy, spisovatel a známý kulturní pracovník na Hranicku napsal uvedený článek pro »Záhorskou Kroniku« nedlouho před smrtí. Zemřel 22. srpna 1925 ve Velké u Hranic. Byl mezi prvními, jež před 30 lety přinesli pochodeň osvěty na Záhoří.

Vladimír Bartovský:

Lidová píseň na Záhoří.

Tělesná i duševní povaha každého jedince roste z půdy, na níž žije, případně z ovzduší, v němž se pohybuje. Táž společnost, stejný směr výchovy, obdobné zaměstnání rodí též stejný světový názor. Jiné jest smýšlení horala, jiné obyvatele širokých rovin. Povahový rozdíl a nejlepší obraz duše lidu podává národní píseň.

V lidové písni uložen je duchovní fond každého národa, v ní jeví se národní charakter ryzí a nefalšovaný. Z našich domácích národních písní, českých i slovenských, mluví obzvláště jasně střízlivý názor světový, duchovní síla, ale též hloubka citu a překvapující jemnost výrazů. Takovými vlastnostmi lidové písně nemůže se hlubiti každý národ.

Vedle těchto základních rysů, které jsou společné celé naší lidové poesii, liší se ovšem písně jednotlivých krajů od sebe podle místních zvláštností, které působí na vytváření krajevých odstínů v celonárodní povaze. Tvůrcem lidových písní bývá málokdy jedinec, byť i často jádro bylo vytvořeno jediným básníkem z lidu; tvorby lidové písně súčasní se zpravidla celý kraj. Proto též národní písně nesou na sobě pečeť kraje, v němž vznikly a dávají nahlédnouti bezprostředně do duše lidu, která

v nich zpívá. Velmi zřetelně jeví se toto místní zabarvení příkladně v písních jižního Slovenska a hornatého Slovenska severního. V písních jihoslovenských tryská perlivé víno, valí se v nich mohutný Dunaj nebo voní z nich radost širokých polí; naproti tomu písně ze Slovenska severního vyznačují se táhlostí a smutkem večerů v horách, vynikají v nich motivy pastýřských fujar nebo blýskne v nich hrdost a vzdor slovenských hor.

Hory vůbec působí nehlouběji na lidskou povahu. Život, tělesná konstrukce i způsob nazírání vynikaly u horala ode dávna zvláštností, svérázností a silou. To jsou též vlastnosti všech horáckých písní a tak je i na Záhoří.

Již v padesátých letech Sušil, vystihnul důležitost a význam národní písně v lidové kultuře, zavítal ve své sběratelské horlivosti také na Záhoří, aby sebral a zachoval budoucímu pokolení perly lidové píesie záhorské.

Na Záhoří zpívalo se mnoho: ať už na trávě, na pastvě, při prástkách, při dračkách, nebo při jiných příležitostech. Ve všech záhorských lidových písních domácího původu převládá tklivá odevzdanost v osud a klidné snášení osudu života.

Co tiché odevzdanosti skryto je ve verších:

Jak se na mne neštěstí odalo,
by mě v zkázu přivedlo,
ale Bůh je potěšitel všeho
a nedopustí zlého.

Kromě toho vyznívá ze záhorských písní zděděná kmenová zbožnost a přemítavost, přirozená to vlastnost lidu našeho hornatého venkova.

V mnohých písních hoří též vášnivá láska k rodnému kraji. Náš záhorák ví dobře, že jeho domovina je chudičká, ale přesto, je-li v cizině, touží po ní a tuto svou touhu ukládá do písní. Dojemně zvučí prosté verše:

Na službě chléb bílý,
ale je peprný;
[: ukrojím ho krajíc, :]
nenajím se ho nic.

U tatíčka mého
ukrojím snědého,
[: ukrojím ho skýbku, :]
přijde mi k užitku.

Cít je u našeho prostého lidu tak vyvinut, že mnohdy až překvapí svojí hloubkou. Tklivé jsou vzpomínky sirotka, který vzpomíná ve službě na své zemřelé rodiče.

Kdybych já věděla,
že maměnku zdvihnu,
[: nosila bych hlínu :]
až k samému Brnu.

Tam bych ju sypala
na ty mlýnský kola,
[: aby se zbudili :]
má maměnka dobrá.

Kdybych já věděla,
že tatíčka zdvihnu,
[: nosila bych hlínu :]
až k samému Brnu.

Tam bych ju sypala
na pěkný trávníček,
[: aby se zbudili :]
můj dobrý tatíček.

Má maměnko milá,
proč tak tvrdo spíte?
[: já pláču, nařikám, :]
vy mě neslyšíte.

Můj milý tatíčku,
proč tak tvrdo spíte?
[: já pláču, nařikám, :]
vy mě neslyšíte.

V Bohu věří záhorský lid opravdově. Věří v něj jako v bytost, která jedině může jeho prosby vyplnit. Víra v Boha přináší mu útěchu, že až projde tímto slzavým údolím, Bůh zbaví ho trápení, které měl na světě a odmění ho na věčnosti:

Ach, můj Bože, dej mi své milosti
při času mé mladosti,
abych Tebe tam mohl chváliti
v té nebeské radosti.

Náboženský prvek v záhorských písních převládá. Záhoráci byli stejně horlivými Českými Bratry, jako později stali se houževnatými katolíky. Změnu v náboženském smýšlení vysvětlíme tím, že lid záhorský byl poután k hroudě. V době pobělohorské zůstal na svých sídlech a přijal za své odložené vyznání českobratrské náboženství římsko-katolické. Když pak vyšel toleranční patent josefínský neprospěl už na Záhoří živé duši. Až daleko za Hostýnem vznikly ze zbytků Českých Bratří reformované sbory. Blahodárný vliv učení českobratrského jevil se však aspoň v písních a leckteré z nich vedou k bibli nebo k bratrským kancionálům.

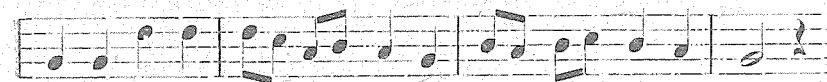
Básnické příkrasy, zvláště příklady, brány jsou ze světa, v němž lid žije. Překvapují jemností a některé obraty blíží se svou básnickou hodnotou k příkladům biblické »Písně písní«. Jak čistý a prostý musí být člověk a v jak úzkém styku s přírodou žije lidový pěvec, který ve své opuštěnosti nařiká, že trpí »tak jak lodička pustá na moři, když se rozvodní bouří«, nebo žaluje, že »věil, co včeličky bez mateříčky, tak jsou mé kratochvíle.«

Melodie záhorských písní jsou prastaré. Během doby měnily se jen nepatrně. V mnohých jest hluboký cit vyzdvižen jemnou molcovou toninou. Na většinu melodií působila hudba chrámová:

S citem.

Moc-ný Bo-že, po-li-tuj sám toho, jak na mě při-liš mno-ho

slo-že-no je zármutku těž-ko-sti, při-ča-su mé mla-do-sti.

Zlehka.

Sva - té Má - ři Maj - da - len - ce a sva - té pan -
ně Bar - bor - ce Ma - ria Kri - sta po - ro - dí - la
a nás a svět vy - kou - pí - la.

Jiné písně mají zase přes svůj tklivý obsah ráz svižný:

Zlehka.

Váno - ce, vá - no - ce, skoro - li bu - de - te?
U - bo - zi sí - rotci, u - bo - zi sí - rotci, kam se po - dě - je - te?

Ze záhorských písní mluví zdravý, práci vychycvaný člověk, mluví z nich pravdivý život. Ovšem písně tyto dnes mizí a národ učí se zpívat jinak.

Dr. František Příkryl:

Záhorka.

Záhorkou zove lid na Soběchlebsku cestu, nyní silnici, vedoucí od pravěké osady obranné — Hradu — na kopci týnském, přes lesy směrem východním do Paršovic a dále do Opavovic. Končila u mostu přes Bečvu pod tvrzí zemanů z Ústí. Délka její od Hradu Týna k mostu byla 10 km. Pod Týnem v osadě stejnojmenné, na místě panského dvora, byla tvrz zemanů k ochraně přechodu přes Bečvu od Lipníka. V okolí nalezeny byly kamenné sekerky z mladší doby kamenné, uloženy nyní v museu hranickém. V XIII. stol. vystavěn byl na hradisku týnského kopce, posledním to výběžku Karpat, zámek Helštýn, ovládající údolí Bečvy k Přerovu a k Hranicím. Za zámek jsou ve skalách vylámané příkopy s valem dovnitř. Odtud vede »pohanský chodník«, rovněž ve skalách vylámaný, dolů k řece. Mohylový hřbitov našich předků k této osadě obranné nalézá se

po stránkách nad Radotínem a Soběchleby, mezi Lhotou a lesnickou útulnou u sv. Huberta. V nejstarších mohylách o 12 m průměru našel jsem popelnice se zbytky zkamenělých kostí a sekerkami z mladší doby kamenné, z doby asi 2000 let před Kr. Po zavedení křesťanství byla na západním konci pravěkého hřbitova postavena kaple, která zašla, neznámo kdy. Jen trať polí při lese na Radotínsku nese název »U kaple«. Kdysi stál tam dřevěný kříž; Josef Čech z Radotína postavil tam kamenný. — Nálezy z hrobů těch uložil jsem ve vlasteneckém museu v Olomouci. Na polích u Lhoty vyorána byla pěkná bronzová sekera a spona, jež byly pokryty silnou vrstvou patiny. Ležely v zemi mnoho století.

Záhorka byla veřejnou cestou našich předků, usazených v této části Záhoří. V okolních dědinách bylo po nich nalezeno množství kamenných seker a bronzových ozdob. Záhorka spojovala se u mostu za Teplicemi s kupeckou cestou t. zv. »jantarovou«, popsanou Ptolomeem v II. století po Kr. Vedla od Gdánška do Itálie na Kalíš, Smogřev, Opolí, Hradec u Opavy, Fulnek, Odry, dále pod hradisko — na výběžku Sudet — u železné Brány (obraný) u Bělčina. U Špiček sestoupila po stráni na Černošín k mostu, hlídáný tvrzí. Pak vystoupila východně tvrze, kolem návrší Cerekvisko, na němž v IX. stol. stál kostel (cerkov). Dále vedla cesta přes Ústí k Strážnému nad Malhoticemi. V lese »Lišky« otevřel jsem r. 1890 mohylu s popelníci geometricky ozdobenou. Od Strážného nad Kelčí šla vršinami na Rousko, Libosváry do Bystřice p. H. a dále na Holešov, Malenovice, Mařatice u Uher. Hradiště, na Myjavu, Nitru, Ostregom, Celji, Ljublanu, Voglej až do Říma, kde obchodníci prodávali jantarové perly marnivosti římské.

Záhorka byla odbočka této cesty jantarové. Zeman z Ústí s družinou (každý 10. muž okolních zádruh) byl její ochranou. Ve vzdálenosti 1 km měl tvrz zemanů na Zbrašově a to pro Paršovsko a dále na protějším Čvrčově pro špičsko. Zeman v Drahotuších čelil vojsku celého kraje, jež chránilo tuto obchodní cestu. V XII. stol. byl přijat do stavu panského a Čvrčovský do stavu rytířského. Tyto čtyři tvrže zemanské svědčí o významu mostu za Teplicemi. — Vojenský spisovatel Marcelinus popisuje Záhoráky vojiny v polovici IV. stol. po Kr. Měli prý kopí, štít koží potažený a krunýř z kostěných šupin. Kňaz jejich Arachar s polským a slovenským kňazem uzavřeli smír s Konstantinem Velikým u Ostregomu. Marcelinus jmenuje Záhořím (Pramontana) kraj od Drahotuš, přes Holešov, Luhačovice, až po Sašín, tedy kraj za Karpaty. Kňaz Arachar měl dle podání zámek Lukov u Štípy.

Záhorka je tedy památka na první pokolení Záhořáků v hlubině staletí př. Kr.

Záhorský dvořák.

V časopise »Český lid« ročník VII. z r. 1898 str. 68 je vyobrazen dvořák záhorský z Biškovic u Bystřice pod Host., jehož fotografii také přinášíme. K obrázku »Český lid« píše: Má žluté, jirchové, po bocích vyšité koženky, modrou vyšivanou vestu (frydku) a modrý, rovněž vyšíváním a knoflíčky zdobený kabá-

tec (marýnku). V týle nosí dlouhý vlas, tak zvanou gracku. Širák ozdobený barevnými housenkami někam odložil. Je to dvořák Josef Klvaňa, tehdy sedmdesátiletý, z Biškovic. Co je to dvořák? Dvořáci jsou podnes majetníky tak zv. dvorství. Jsou to větší grunty (celolány), které za dob roboty osvobozeny byly na základě různých privilegií (výsad) od veškeré roboty. Jen nějaká

nepatrná práce byla jim přikázána a i za tu byli odměňováni platem. Tímto zvláštním postavením dvořáci byli nad ostatní rolnictvo vyzdviženi a střežili své staré privileje pergamenové, sahající několik století nazpět, velice vytrvale. Tak na př. Klvaňové, jejichž privileje sahají do dob, kdy na Helštýně u Lipníka vládli pánové z Pernštejna, t. j. do r. 1475, ještě v tomto století vedli při o dříví stavební, jež bezplatně vrchnost v lesích svých pro dvorství Klvaňových měla poskytovat. A ovšem ji vyhráli na základě výsad svého dvorství.

(J. Klvaňa, Světozor 1895.)

Josef Cvek:

Zeman Vojtěch na Radíkově.

Bylo to na počátku 12. století. Poblíž nepatrné tehda vesničky Radíkova stála malá zemanská tvrz, kamenná se střechem šindelovou, dřevěným podsebitím a dřevěnou rožní pozorovací věží. Kolem rozkládaly se lány kamenitého hrcského pole, něco luk chudých, zato však hluboké lesy s věkovitými stromy, jež skýtalý dobrého útulku četné zvěři. Byl zeman Vojtěch, který obýval tuto tvrz s manželkou a jedinou dcerou Ludmilou, horlivým pěstitelem lovu a prostě sině zemanského sídla hostily častokrátě společnost lovců, mocnějších to sousedů zemana Vojtěcha. Jinak žil klidně a prostě, neboť patřila mu pouze osada Radíkov s tvrzí zemanskou a pozemky poplužního dvoru. Mocnějším jeho sousedu na jihu, rytíři Horeckému, sídlem na pevném hradu »Drahotuchu« patřilo 10 osad: Podhoří, Lcučka, Jezernice, Trnávka, Bohuslávky, Slavíč, Milenov, Velká, Drahotuše a Klokočí.

Třeba chudší, byl přece ctěn a vážen u svých sousedů, kteří nejednou dožadovali se dobré jeho rady. Byl zeman Vojtěch muž moudrý a rozšafný, dobrou vrchností svým poddaným, které nezatěžoval přílišnou robotou. Vázili si proto Radíkovští své vrchností a pannu Ludmilu přímo zbožňovali.

Jedinou radostí zemana Vojtěcha byla šlechetná dcera jeho panna Ludmila, vychovaná svými rodiči velmi pečlivě. Vypěla nejen k radosti jejich, ale byla i pravou dobroditelkou vesnického lidu. Byla útěchou svým rodičům ve stáří a zvláště paní máteři pravou rukou při hospodářství. Nakazovala práci, dohlížela na pořádek ve dvoře, navštěvovala nemocné v dědíně, všude jen dobře činila a není proto divu, že poddaný lid vhlížel k ní s úctou a pokrou.

Mocný soused rytíř Jan Horecký na Drahotuchu, nabaživ se dobrodružného života válečného, žil v té době samotářsky na svém hradě jedině s věrným svým sluhou a druhem válečným.

Jednou v neděli spatřil v kostele Podhorském, k němuž i Radíkov tenkrát náležel, pannu Ludmilu, spanilou dceru zemana Vojtěcha Radíkovského a rázem si ji oblíbil. Po několika návštěvách na Radíkově se s ní zasnoubil a první nedělí májovou ko-

nala se hlučná svatba, při níž doprovodilo šťastné snoubence k oltáři 12 mládců z dědin rytíře Horeckého a 12 pannen z Radíkova. Dle přání ženichova přesídlil pak zeman Vojtěch s manželkou na hrad Drahotuch a tvrz radíkovská i s dědinou připojena ku zboží rytířů Horeckých.

Kde stávala tato zemanská tvrz nedá se nijak zjistit, avšak občané radíkovští dodnes vzpomínají zemana Vojtěcha a známý archeolog Dr. Frant. Příkryl zmiňuje se o něm v Záhorské kronice, kterou dříve sám vydával, kde obsírněji na základě spisu J. H. A. Galaše popisuje osudy rodu rytířů Horeckých, jehož posledním potomkem po přeslici je p. J. Procházka, měšťan v Drahotuších.

J. B.

Škody způsobené Prušáky na panství helštýnském v obcích tohoto okresu r. 1742.

Za panování Marie Terezie počaly války s Prusy. Pokud se dotkly panství helštýnského, popsány jsou ve Vlastivědě moravské, Lipenský okres.* V zámeckém archivu lipenském nalezeny z těchto dob ještě tyto podrobnosti.

V Lipníku se Prusí ustavičně zdržovali, na venkovských osadách byli toliko v 10 osadách a to jen, když tu na pochodech se zdrželi. V Lipníku byly ubytovány pluky: 1. Lamottův (generál de la Motte de Fouqué), 2. Nassavský (generál Nassau), 3. prince Mořice Dessavského a 4. Kleistův.

Prusům dařilo se v městě dobře. Štábní důstojníci pluku Lamottového vypili od 31. ledna do 3. února 5 sudů čili 20¼ vědra piva (= 11 hl 60 l). Podplukovník a major Kleistova pluku byli tu dvakrát: 2. a 23. března. Na jejich pohostění spotřebováno bylo v kuchyni 6 měřic žitné mouky, 6 sudů a 1 vědro piva (= 14 hl 13 l) a na vykrmení škopů, kapounů a slepic 4 měř. pozadního žita a 1 měřice ovsa. — Též dvakrát tu byli princů Dětrích a Mořic. V kuchyni spotřebováno: 1 měř. žitné mouky, 7¼ sudu piva (= 16 hl 41 l); jejich sluzi a vojínů vypili v týnském pivovaru 3 sudy (= 6 hl 79 l) piva. Sarého vína se vypilo 21 věder 43 mázů (= 12 hl 48 l). Na mase se spotřebovalo: 13 krav, 2 čtyřleté jalovice, 2 odstavená a 4 neodstavená telata, 15 ovec, 60 ročních a 20 starších škopů, 3 kolouši, 1 jelen, 29 srnců, 23 zajíců, 2 bažanti, 11 koroptví, 2 sluky, 1 kopa ryb a 15 kaprů. — Město Lipník vyplatilo podplukovníkovi Budevilsovi 3599 r. 13 kr. 3¼ denarů, princů Mořicovi samému 700 r. Panství lipenské a hranické vyplatilo za 4 dny exekučního platu Budevilsovi 272 r. a za to, že exekuci zrušil, dostal sám 12 holandských dukátů v ceně 49 r. 30 kr. Hejtman Kitzing a auditor Klausing dostali 218 r. 45 kr.; důstojníci Lamottova pluku dostali 438 r.; dů-

* Poznámka: Knihu **Vlastivěda moravská**, Lipenský okres od Jana Bačury možno zakoupiti od Musejního spolku v Brně za předválečnou cenu.

stojníci nassavského drag. pluku 116 r 42 kr 2 d. K tomu na potřeby kuchyňské při stravování panstva vydáno 393 r. 6 kr. Na vytopení bytů pro panstvo a stráže dalo město 218 a vrchnost 160 sáhů topiva. Ostatní vojsko po domech rozložené zajisté že též zimy netrpělo. — Budevils s důstojníky uspořádali si maskární ples. Podplukovníkovi Budevilsovi, jenž se též účastnil v maskárním kostýmu, musela jej obec židovská zaplatiti obnosem 17 r. 15 kr.

Obec židovská musela též přispívati. Tak dala podplukovníkovi Blankenburgovi od pluku Lamottova 100 r. hotově a 24 r. 9p kr. na čaj, kávu a různé koření. Majorovi téhož pluku dala na maskární oblek 19 r. 30 kr. Budevils dostal exekučního platu 91 r. 30 kr a na čaj a jiné 120 r. Princ Mořic dostal na čaj a jiné 39 r. 30 k. a výpalného mu dáno 3150 r. Obec křesťanská zaplatila výpalného 5.470 r. 6 kr. Život Prusů v městě Lipníku stál celkem křesťanskou obec 8.280 r. 34 kr. 2 d., židovskou 4.134 r. 9 kr. a vrchnost 16.704 r. 12 kr. 1¼ d. Připočteme-li k tomu vydání kontribučenského úřadu a dodatečný plat počátkem dubna pluku Kleistovu, než odtáhl, vyplacený — obě obnosem 5.417 r. 83 kr ¼ d., jakož i škody vrchností způsobené na venkově tím, že Prusí panským nájemcům buď nezaplatili, nebo je okradli, kteréž škody odhadnuty jsou na 170 r. 53 kr. 2 d., činí škody městu a vrchnosti způsobené celkem 34.707 r. 41 kr. 6¼ d.

Na venkově bylo vojsko ubytováno jen v 10 osadách, okolní sady ale musely též přispívati. Vojsko bylo v těchto osadách:

1.) V **Horním Újezdě** dne 22. a 23. března v 66 stavení 1748 mužů 1335 koní. Sem přispěly: Soběchleby 8 věder piva a farář soběchlebský 25 měřic ovsa.

2.) V **Vitonicích** 22. a 23. března v 71 staveních 1800 mužů a 1583 koní. Sem daly Horní Něžice 22 r. 58 kr., 5 měřic ovsa a 3 ct. 20 liber masa.

3.) V **Oseku** bylo vojsko čtyřikrát ubytováno a to 2. února 4 setniny pěšáků jen na noc, 27. a 28. února eskadrona dragounů. Při prvním ubytování bylo v 62 staveních 454 mužů a 112 koní, při druhém v 49 staveních 174 mužů a 139 koní, při třetím v 58 staveních 135 mužů a 159 koní a při čtvrtém v 54 staveních 238 mužů a 301 koní. Zacpatření vojska stálo 396 r. 3 kr.; dodáno bylo 560 porcí chleba, 60 měřic ječmene, 137¼ měřic ovsa, 125 ct. 30 lib. sena a 105 ct. 70 lib. slámy. Nejvyšší škoda a výlohy se stravováním u jednotlivců obnášely 3 r. 30 kr. Ukradeno bylo tu 29 koní, 10 celých a 2 poloviční vozy; příprěž stála obec 49 r. 15 kr.; celkem 760 r. 15 kr. Vrchnost dala obci zálohou 60 měřic ječmene, 70 m. ovsa a 44 ct. sena. V »Podolšském« dvoře byly 27. března 2 eskadrony kyryšníků, kteří na drubeží udělaly šafáři škody za 87 m. 31 kr., sebrali 7 řetězů kravských a šafářovi věci za 14 r. 52 kr. Ve mlýně odcizili zboží za 30 r. 11 kr. a v olejně za 22 r. 5 kr. Zapatření stálo 157 r. 6 kr.

4.) V **Lýskách** dne 5. a 6. února v 8 staveních 90 mužů a 75 koní; dne 27. a 28. března v 9 staveních 354 mužů a 130 koní; dne 29. března v 8 staveních 59 mužů a 81 koní.

5.) V Malých Prosenicích bylo vojsko čtyřikrát ubytováno: 2. února ve 20 stav. 405 mužů a 61 koní; 27. a 28. února v 17 stav. 70 m. a 38 k.; 27., 28. a 29. března v 18 stav. 78. m. a 97 k.; 30. března v 16 stav. 120 m. a 141 k. Zaopatření vojska stálo 342 r. 29 kr. Dodáno bylo 59½ měřic ječmene, 62 m. ovsa, 53 ct. 10 liber sena a 62 ct. 60 lib. slámy. Josef Wagner, mlynář měl při prvním ubytování 42 mužů. Největší škodu měl Pavel Zlámal, jemuž vojsko za nápoje zůstalo dlužno 10 r. 21 kr. Odcizeno tu bylo 16 koní, 3 vozy a j. Přípřež stála obce 125 r.; celkem 653 r. 30 kr. Vrchnost dala obci zálohu 44 m ⅓ ječmene, a 44 měř. ovsa.

6.) Ve Velkých Prosenicích bylo vojsko třikrát ubytováno: 2. února v 23 staveních 314 mužů a 44 koní, 27. a 28. února v 16 stav. 90 m. a 88 k.; 27., 28. a 29. března v 16 stav. 55 m. a 84 k. Zaopatření stálo 288 r. 6 kr. a dodáno 27¼ měř. ječmene, 47 m. ⅓ ovsa, 42 ct. 80 lib. sena, 42 ct. 80 lib. slámy. Při prvním ubytování měl Tomáš Buček 28 mužů; největší škodu utrpěl Florian Nesvadba 11 r. 30 kr. Přípřež stála 314 r.; celkem 410 r. Vrchnost dala obci 24 měř. ječmene a 47 m. ⅓ ovsa.

Pro důstojnictvo v Oseku, obojích Prosenicích a Lýskách dala vrchnost 1 vědro a 33 mázů vína a pro mužstvo v Oseku a obojích Prosenicích koupila od panství dřevohostického 32 věder piva.

7.) V Tupci dne 27. března v 13 stav. 110 mužů a 147 koní. Zaopatření stálo 63 r. 14 kr.; dodáno bylo 17½ m. ovsa. Šafář měl 3 muže a 40 koní a čítal si škody 20 r. 58 kr. Ukraden byl vůz, 53 měchů na obilí, 9 kusů drůbeže. Přípřež stála 17 r. 12 kr.; celkem 40 r. 37 kr.

8.) V Dolním Újezdě: 27. března v 31 stav. 304 m. a 407 k. Zaopatření stálo 142 r. 46 kr. Dodáno 195 m. ovsa, 40 ct. 70 lib. sena a též tolik slámy. Jíra Čuda, který měl 23 mužů a 23 koní, čítal škody za 10 r. Tu Prusí nic neodcizili. Obec dala za přípřež 245 r. 59 kr.

9.) V Bohuslávkách: 27. a 28. února v 19 stav. 59 m. a 61 k. Zaopatření stálo 39 r. 53 kr. Dodáno 34¼ m. ovsa, 12 ct. 20 lib. sena a tolikéž slámy. Největší škoda u Tomáše Neváka (2 m. 3 k.) obnášela 5 r. Odcizeno nebylo nic; přípřež 44 r. 56 kr. Vrchnost dala zálohu 20 m. ovsa.

10.) V Loučce: 27. a 28. února ve 34 stav. 107 m. 72. k. Zaopatření stálo 67 r. 41 kr. a dodáno 63¼ m. ovsa, 17 ct. sena, 12 ct. slámy. Největší výlohy měl Václav Dvořák s hejtmanem: 2 r. 12 kr. Odcizeno bylo 10 koní, 10 polovičních vozů, 80 měchů na obilí; přípřež 75 r. 30 kr. Celkem 288 r. 30 kr. Vrchnost dala zálohu 57¼ m. ovsa.

Celkem v těchto 10 osadách bylo ubytováno 6.764 mužů, 5.125 koní. Vyržování (kromě toho, co bylo dodáno aneb odcizeno) stálo 4.676 r. 25 kr. — V Soběchlebích a Symřích ukradeno bylo 13 koní, 4 vozy a 4 osoby oloupeny o šactvo; přípřež 483 r. 21 kr. Celkem 788 r. 36 kr. škody. — V Horních Něžicích

odcizeno šatů a peřin za 10 r. 24 kr.; přípřež 111 r. Celkem 121 r. 24 kr. — V Dolních Něžicích odcizeny 2 koně, 2 vozy, peřiny a j. za 3 r. 36 kr.; přípřež 138 r. Celkem 196 r. 36 kr. — V Radotíně odcizeno 7 koní, 4 poloviční vozy; přípřež 88 r. Celkem 235 r. — V Trnávce odcizeny 2 koně; přípřež 57 r. 49 kr. Celkem 112 r. 49 kr. — Ve Slavkově odcizeny 2 koně s postroji; přípřež 138 r. 48 kr. Celkem 177 r. 48 kr. — V Týně odcizeno peřin za 4 r. 3 kr.; přípřež 34 r. 30 kr. Celkem 38 r. 33 kr. — Ve Lhotě přípřež 44 r. 48 kr.; v Hlinsku přípřež 33 r. 5 kr. — Celkem měli poddaní škody následkem přípřeží a krádeží za 6.613 r. 45 kr. Na celém panství odcizeno 132 koní, vozů 32 a polovičních 14. Cena chleba dodaného a píce na venkově dodané 5.250 r. 65 kr. 6⅞ d. — Úhrnná škoda na venkově 16.540 r. 26 kr. 6⅞ d. Celková škoda jak na panství, tak u poddaných 51.248 r. 8 kr. 7⅞ d. Na zálohy od vrchnosti, které cbnášely 1.981 r. 43 kr. 1¼ d. musely obce po válce z lánu polí platiti následovně:

Obec	Výměra		Splátka		
	lány	lachtele	r.	kr.	d.
Lipník, obec křesť.	25	1	296	3	1 ⁴ / ₈
„ „ židov.	2	1 ³ / ₄	26	8	2 ⁵ / ₈
„ Švábenský dvůr	—	6 ³ / ₄	9	56	2 ¹ / ₈
Týn	2	5	30	55	3 ⁴ / ₈
Paršovice a Valšovice	4	1 ¹ / ₄	48	58	1 ⁷ / ₈
Rakov	7	4 ³ / ₄	89	26	2 ¹ / ₈
Byškovice	9	6 ¹ / ₄	115	15	1 ³ / ₈
Horní Újezd	9	1 ¹ / ₄	106	25	3 ¹ / ₈
Příkazy	3	3 ² / ₄	40	26	1 ² / ₈
Vitonice	16	6 ² / ₄	198	6	1 ⁶ / ₈
Horní Něžice	6	4 ³ / ₄	77	41	3 ¹ / ₈
Dolní Něžice	5	7	69	13	2 ⁴ / ₈
Soběchleby a Symře	6	5	78	3	3 ⁴ / ₈
Radotín	3	3 ¹ / ₄	36	27	1 ¹ / ₈
Lhota	3	5	42	42	3 ⁴ / ₈
Hlinsko	1	6 ³ / ₄	21	21	1 ⁶ / ₈
Prusy	1	5 ³ / ₄	20	15	5 ¹ / ₈
Osek	14	1	166	26	1 ⁴ / ₈
Malé Prosenice	3	1 ² / ₄	37	33	2 ² / ₈
Velké Prosenice a Lýsky	6	5	78	3	3 ⁴ / ₈
Tupec	—	7 ² / ₄	11	3	3 ² / ₈
Dolní Újezd	10	3	122	15	4 ¹ / ₈
Trnávka	5	3 ¹ / ₄	59	39	6 ¹ / ₈
Bohuslávky	3	1 ³ / ₄	37	55	2 ⁵ / ₈
Loučka	6	—	70	42	—
Slavkov	5	7 ² / ₄	69	57	3 ² / ₈
Nová Ves	1	6	20	37	1 ² / ₈

Ing. Basil Macalik:

Nemoci dobyčů.

žaba, kráva je sežabena. Nemoc tato byla na Hané velmi rozšířena, v daleko větší míře však na Slovensku. Tam jsem se na svých cestách dověděl, že některá kráva má v sobě i 7 žab a každou na jiném místě. Dle sdělení pana faráře Vyhliďala ze Švávenic, znali na Hané 3 žaby: jednu v tlamě, druhou ve vnitřnostech a třetí na vemene. Když na pastvě s trávou dostane se do tlamy chrastavá žaba, obolaví tlama a kráva nežere; jest-li tu žabu kráva polkne, dostane se do vnitřnosti; jest-li žaba krávě vyssaje mléko z vemene, dojí pak krev a to je ta třetí žaba.

Žaba v tlamě léčila se tím, že se tlama vytírala kyselým zelím, neb se potírala žaba v hrdle masť z růžového medu, tlučených vlašských ořechů a trochu pepře nebo soli. Též pomáhal šalvěj, růžový med a borax.

žaba ve vnitřnostech se projevovala kůží přischlou na hřbetě, takže nedala se od těla odtáhnouti. Tato žaba musí »hicem« pořít, pak je z toho »materija« a ta když »vyjde« — je dobře, nevynde-li, kráva uhynie. Tetka N. v Š. léčila ještě v roce 1917 tuto žabu následujícím způsobem: Namastila si ruku sádlem a třela krávu od hlavy až k ocasu a zpět. To opakovala třikrát. Pak pokryla hřbet vlnákem a horkou žehličkou hřbet »piglovala.« To dělala také třikrát. Materija z ní ale nevyšla a kráva pošla.

V Hradčanech na okrese Bystřickém dle sdělení p. Frant. Skály léčila se žaba následovně: Koupil se větší herinek, oválel se v sazech, pak se dával do tlamy na p ř e d o c a s e m. Když se dal napřed hlavou, nebylo by to nic platno.

Jistě že se léčila žaba na Záhoří, Pobečví a na Hané také jinak, to doufáme, že nám sdělí čtenáři Záhorské kroniky.

Suché břetenó. Nemoc tato jevila se dle sdělení p. Linharda z Leštiny u hovězího dobytka nechutí k zrádlu; když kráva se dojíla, bylo mléko bez pěny, chlupy jí stály na těle a kůže byla na hřbetě jako přischlá. Jistá starší žena, která sloužila několik let u sedláků a je z Behuslavic u Dubu, líčí nemoc a její léčení takto: Když byla doma, měli pěknou tažnou krávu. Najednou začne ztrácet mléko, mléko bylo bez pěny, srst stála schlupacená a celé vzezření ukazovalo na nemoc. I šli na radu k nějakému Jakubovi z Dubicka, ten přišel a že kráva bude mít »suché břetenó«. Tak tedy začal kůží, která byla jako přischlá, pomalu odtahovat po žebrech od dola nahoru, a krávu ale na 3 místech přezal, u čtvrtého žebra, blíž hřbetu a na konci ocasu. Pak u těch žeber se kůží hýbalo a stlačovalo směrem k tomu naříznutí, aby se rána nezatáhla a vzduch měl pod kůží přístup a mohl se zase stlačováním ranou dostatí ven. Naříznutí bylo asi 1½ cm. To stlačování se opakovalo asi 3 dny. Mezi tím se

kráva po hřbetě postříkala špiritusem kafrovým a věchty drhla a skutečně krávě bylo lépe a začala zase dobře dojit, kůže jí šla lépe od těla a srst jí tak nestála.

Pan Linhart dodává: »Muselo se tomu věřit, jinak by to asi nic nepomohlo.« Ale už tenkrát říkali někteří, »že by pytel bobové mouky tu srst byl lépe spravil.«

Suché břetenó objevovalo se v několika obcích na Zábřežsku a Olomoucku, ale nikde se tak radikálně neléčilo a nevyléčilo jako v Dubicku. Dle všeho bylo suché břetenó blízce zpřízněno se žabou, jak na to poukazuje ta přischlá kůže na hřbetě.

Mlékařství.

Máme hojnost záznamů o zpracování kravského mléka na Hané na máslo, domácí sýr a tvarůžky, jak nám to bylo vylíčeno od starých pamětníků z dob roboty až do nejnovější doby.

V historických záznamech z doby Karla staršího ze Žerotína jest zmínka, že na přerovském panství vyráběny byly maldříky, sýry to malé, ploché, okrouhlé a tučné. Ve spisovné řeči doby novější se název maldřík nezachoval, pravděpodobně proto, že se přestaly maldříky vyrábět. Snad se v lidovém podání ještě název maldřík uchoval a možná dost, že v některých obcích zachoval se v lidovém podání i způsob výroby a byli bychom našim čtenářům povděční, kdyby nám sdělili, co o tom vědí. Též za zprávy, jak se na Záhoří a Hané v dobách roboty a nedlouho po ní upravovalo máslo a sýr z mléka ovčím a koziím a jaké bylo pojmenování pro tyto sýry, byli bychom vděční.

Josef Skopal:

Smolno.

Východně od pramenu Odry, jejíž vznik je v lesích revíru ranošovského, necelou hodinu cesty, leží trať, jež po věky bývala opředena strašidelnou pověstí a nazývá se Smolno. Za dávných dob byla to osada, pak rozsáhlé louky, na kterých robotníci z Lipenska povinni byli při senoseči pracovatí.

Louky pomínuly a posléze zavládl les, zbyla pouze malá část lesem necsázená, trojuhelník, k němuž se mnoho zkazek z časů dávnó minulých víže. Trojuhelník zmíněný nachází se na rozhraní velkostatku veseličského, lipenského a kapitolního. Dříve než bude význam jeho pro dobu dávnó minulé vytýčen, nutno pohlédnoutí do zašlých dob.

Za stara byli lidé velmi pověřčíví. Jedna z pověr byla, že i člověk, samovolně si ukrátívší život, tedy sebevrah, v době té obyčejně oběšenec, pochován byv v obvodě osady, přivolává příští rok živelní neštěstí na celý obvod, kde pochován byl. Stalo-li se našim praotcům, že takový případ se přihodil a sebevraždcu někdo skončil, pak pamětliví blaha rodné obce své a

povinni dle zvyku tehdejšího — nedopustiti budto ohně, nebo povodně, sucha, mokra, krupobití, neúrody vůbec, pak hladu, cholery, moru, musili pochovati sebevraha mimo obvod obce své. Dovedla-li se věc utajiti, že někdo si život utratil sám, aniž by kterákoli sousední dědina o tom zvěděla, snadno se podařilo sebevraha pochovati na území osady vedlejší, třeba jen za hranicemi, mezi chrastí, šípkoví, plané trnky, jimiž v době tehdejší celé hráze, ba i půda jiná byly porostly. Ať již sousedům škodí, jen když osada jejich ochráněna od nehod zůstane. Ale takové případy zatajení byly velice řídké a tu se setkáváme s ději, které dnes již dávno zmizely z obecního povídání o dobách minulých, které však mají mnoho příšerností.

Příklad: V obci Veselíčku někdo se oběsil. Po vyličených již příčinách, usnesli se sousedé předejiti budoucímu neštěstí své osady a rozhodli, že příští noci — vždycky v noci — pochovají sebevraha na území osady vedlejší, nejbližší, tedy Tupece, bez ohledu na to, jakou pohromou v příštím roce Tupec bude stížen. Ale pověst již tehdy proletla světem okolním a Tupec v předtuše, jakým hrůzným darem míní jej Veselíčko nadělití a poněvadž i oni tak minule učinili, mohou se nadíti oplátky, po celé délce hranic hlídají. A v čiré noční tmě pozná bdělá stráž blížící se — třeba bez hlesu — tlupu lidí s příšerným břemenem se blížící a hrozně varovným, zaklínavým a proklínavým hlasem dá na jevo, že nepřijme hrůzný dar do svého obvodu. Úmysl »Veseličských« zmařen »Tupeckými« a nezbyvá, než obrátiti se na pole osecké, tedy tiše opět tlupa lidí obrátí ve tmavé noci svůj směr na stranu tu. Než — nastojte — i tam hlídají a nejen na hranicích, nýbrž i naproti jim přišli a kyjí hrozili opět za hrozného proklínání, že nedopustí pohřbení sebevraha na poli oseckém.

Nezdar věsí se na paty sousedům s pohřbením sebevraha a poněvadž od východu již ohlašuje se den, nezbyvá, než s příšerným břemenem opět se vrátiti a příští noci opět — zcela neslyšitelně téměř — pláží se houf lidí Vývozem na Roubanína, odtud lesem přes Tupeckou seč a na levo odtud do lesa zabočí, táhnou tichem lesa přes Smýcenou až za Staměřice, kde na »Katově louce« bez překážky podaří se jim nebožtíka zahrabatí. Však Staměřičtí také hlídali, ale nenadáli se, že v tu stranu by se mohlo něco stát a tak pohromu cdnesli.

Stávaly se případy, že byla-li stráž slabá a houf, nesoucí nebožtíka silnější, nerozpakovali se, jsouce ve většině, stráž zmlátiti.

Někdy však, kdy už pro bdělé okolní hlídky nebylo možno nikde přes hranice sebevraha pochovati, nezbyvalo, než zavéztí jej na »Smolno«.

Proč na Smolno?

Smolno nepatří k žádné osadě, k žádnému panství, Smolno je území bez pána a pochování sebevrahů nečiní nikdo žádné

potíže. Také nikoho nebolí, přikvapí-li naň sucho, krupobití atd., lam ať přírodní živlové se vztekají jak jim libo, ať se vyzuří vichřice, mor a cholera nemá tam koho hubiti, jest neobydleno.

Ale dopraviti sebevraha na Smolno je velice obtížnější, než zahrabatí jej na poli sousední osady.

Protože Smolno je v horách, v lesích, kde jsou špatné cesty, samý úvoz, či cesta hluboká tak, že celý povoz se do ní schová a samé bláto, věčné bláto i za největšího sucha, napájeno horskými prameny a smí se tam se sebevrahem jeti pouze v noci. O té nesnázi těžko učiniti si představu. Z kraje našeho cvšem za jednu noc, počínaje večerem, bylo možno dojeti na Smolno a obřad pohřbení již za úsvitu neb i za dne konati se směl, ale byl-li sebevrah z dálky a vezli jej na Smolno, nebylo dle tehdejších zvyklostí dovoleno ve dne se sebevrahem jeti, cestu bylo možno nastoupiti až příštím soumrakem.

Tak pisatelí řádků těchto vyprávěl občan z V. Újezda, nedávno zemřelý Jan Sýkora, osoba v celém kraji populární, živá kronika, kmet více než 80letý, paměti výborné, osoba typická, rázovitá. Slyšme z jeho vypravování o jistém případě:

»Moje maminka, jako mladé děvče, ještě svobodná, jednou časně ráno měla práci v »Rychtě« (hostinci ve V. Újezdě). Viděla do dvora vjeti krytý kočár se 4 koňmi. Pacholci vypřáhli, dali koně do maštale a z kočáru nikdo nevystupoval. Ve vrozené zvědavosti šla ku kočáru a shlédnouc tam sedícího pána, otevřela dvířka kočáru a zvala jej do Rychty. Poněvadž se nehýbal, tedy v domění, že snad spí, vzala jej za ruku a přívětivě jej budíc, zakřiknuta byla pacholkem, který z maštale vyšel, že ať nechá pána, že je oběšenec a že ho vezou na »Smolno«.

Není účelem řádků těchto popisovati úděs mladé dívčiny, ani následky z leku toho povstalé, ale doložití sluší, že oběšenec onen byl direktor panství někde od Jihlavy. Zajisté »blahodárně« působil na svém kraji, když pozůstatky jeho teprve přijati bylo dopřáno »Smolnu«.

Dovoz sebevrahů z Velkého Újezda na Smolno opředěn je opět bájí. Stávalo se pravidelně, že i čtyřspřeží nemchlo utáhnouti povoz s oběšencem. To věšeli se rozradostněli ďáblové na loukoť a brzdili jízdu do kopce. Chtěj, nechtěj irusil forman s pomocníky s kozlíku slézti (poněvadž musili na voze seděti, jelikož vedle vozu se liti pro hluboké úvozy nedalo, třeba by chtěli koním ulehčiti) a za hrozného křiku, proklínání a zaklínání, bičoval zadní kola, aby odehnal ďábly.

Na Smolně byli z široka daleka pochováváni všichni, kteří rozsudkem odsouzení byli za viny spáchané — ku smrti. A teprve nedávno, snad je tomu třicet let, co snat byl z hostince u »Modré hvězdy« v Lipníku zvonek, jímž zvoníváno se těm, kdož z Lipenska budto na popravu, neb po té na Smolno dopravováni byli.

Dnes již Smolno není tak významným místem jako za časů starých a málo je nás, co o něm něco víme.

Půjdete-li ku prameni řeky Odry, jděte po jejím toku až ku prvnímu podniku, který voda Odry pohání — na Lieselsbergskou pílů a odtud již vám cestu na Smolno ukáží.

K. J. Heinyš.

Pověst o zbudování hradu Helštýna a jeho zakladateli Bedřichu z Linavy.

Za pěkného, slunného odpoledne v době, kdy lépe se žilo na světě, jela hustým lesem k vršku nad říčkou se zvedajícím tlupa jezdců, jimž čelil vysoký, krásný rytíř ve zbroji. Snědá jeho tvář s bujnou kšticí tmavých vlasů byla pravým obrazem hrdé, mužné duše. Vedle něho jel na siváku světlovlasý, též velmi sličný rytíř, útlé postavy.

Co zadumáni jeli oba rytíři, tlupa jejich vesele se bavila, těšíc se na odpočinek. Kde a jaký bude, nikdo nevěděl, leč znali svého pána a věděli, že se o ně postará. Rytíři oni byli Bedřich z Linavy a jeho přítel Kuno ze Sojče. Byli právě na útěku před spravedlností a nevěděli sami, kde dnes odpočinou. Těžké chmury jevíly se na čele Bedřicha z Linavy, hněvajíc ho se sama na sebe, že nedovede zkrátit svoji touhu loupeživou a vydává tak v šanc život svých věrných lidí.

Konečně promluvil: »Jsi znaven, Kuno? Na tomhle vršku odpočineme. Naši pronásledovatelé dávno již ztratili stopu. Teď si pochutnáme na dobře vypečeném srnci, jež pceručím ihned po našem utáboření ulovím.« S těmito slovy zamířil na schůdnou cestu a po nějaké půlhodině octli se na vršku a pohodlně se tu rozložili. Několik starších mužů z tlupy rozdělovalo oheň, mladší rozjeli se po okolí naloviti zvěře ku večeři.

Bedřich a Kuno usadili se nedaleko tlupy zpěvem si chvíli krátci a radili se, co počítí. Bedřich zvedl posléze krásnou, výraznou hlavu, pohodil bujnými kadeřemi a lehkomyšlně prohodil: »Eh, co se budeme dlouho radit o přístřeší, jehož při svých pokladech nemáme! Tady jsme doma — a basta!« S těmito slovy vryl dlouhý meč svůj hluboko do země, vstal, zavolał jednoho z mužů a rozkázal mu, aby v prvé vesnici, již nalezne, komu onen vršek patří. Zbrojnoš beze slova sedl na koně a odeválal. —

Po chvíli přivlekli hoši úlovek a nastalo brzy veselé hodo-vání. — Pak celá tlupa se uložila k spánku. Vše již odpočivalo, když vysoká postava rytíře Bedřicha stanula na nejvyšším vrcholu skály, odkud bylo lze přehlédnouti celý kraj. Směrem k nynějším Hranicím spatřil rytíř v dáli světla. Spokojeně si oddychl a prohodil sám k sobě: »Tohle místo je pro mne jako

stvořeno. Odtud se nehnu. Světlo je jistě ze hradu, jehož páni jsou majiteli vršku!«

V té chvíli vrátil se zbrojnoš a oznamoval, že vrch náleží pánu z Drahotuš, který sídlí nedaleko na svém hradě Drahotuchu. »Dobře,« odpověděl rytíř, »časné z rána mne probudíš.« Zatím ulehni! I já půjdu. Za krátkou dobu budete mít všichni kam hlavu položit. Tento vrch náleží od této chvíle nám! »Jdi!« Rytíř pokynul a zbrojnoš odešel, jsa rád, že konečně ukončí se dlouholeté plahočení se světem. Byl jeho pán loupeživým rytířem. Loupil v bohatých zámcích a hradech a chudým pomáhal. Na svoji chasu ovšem nejvíce pamatoval, přál svým lidem a tito by šli za ním třeba i do ohně. — Však i rytíř Bedřicha přestýla stará dobrodružství a zatcužil po klidném domově.

Tlupa rytíře Bedřicha z Linavy sestávala z dobrodruhů, ne však lupčů a vrahů. Nikdo nesměl sáhnouti olcupeným na život, jinak jej stihl přísný trest. Bedřich z Linavy byl laskavý pán, leč k provinilci velmi přísný.

Časné z rána sedl Bedřich na svého vraníka a chutě cválal směrem, kde za noci spatřil světla. Dojel k útulku pána z Drahotuš, když se tento probouzel na svém měkkém loži.

Vrátný přišel ohlásiti, že před branou čeká rytíř na koni, a tázal se, zda má jej vpustiti. Pán z Drahotuš pokynul. Vrátný odešel, hradní pán rychle se oblékl a šel uvítati cizího hosta. Tu stál již rytíř Bedřich z Linavy v hovoru s hradní paní a jejími sličnými dcerkami. Dvorný rytíř zalíbil se zvláště prostřední panně, avšak jeho srdce zůstalo chladné. Po srdečném uvítání pána hradu vyslovil Bedřich svoji prosbu, aby směl i s družinou pobýti na vrchu nad Bečvou, tak hladkým a příjemným způsobem, že pán z Drahotuš svolil. »Věle díky; odměním se svým způsobem. Budete mít, pane z Drahotuš, ve mně vždy ochotného zastance ve věcech při nebo v nebezpečí!«

Bedřich z Linavy se dvorně uklonil a nepřijav ani pohostění, nedočkavě odcházel, zanechaje osten v srděčku hezké hradní slečny, již stále pronásledoval statný zjev cizího rytíře. Takového dosud nepoznala.

Kuno ze Sojče již svého přítele vyhlížel. »Jak jsi pořídil, Bedřichu?«, nedočkavě ptal se vracejícího se rytíře. »Jako vždy — dobře«, zamýšleně odpovídal tázaný. »Mám ale starost, kde vzítí lid a potřebné stavivo, neboť můj hrad musí býti tak nedobytný, jako jest mé srdce,« Kuno!« Při těch slovech se zasmál: »Drahotušský pán má hezké dcery, ale to není pro nás! Nám nekvete láska!« Kuno vesele přisvědčil.

— Přiblížil se večer. — »A kdybych měl dáblu duši zap-sati, musím zde mítí hrad, jaký dosud nikdo v této zemi nemá!«, zncvu se rozplamenil rytíř Bedřich, který celý den jaksi klel na nedostatek lídu a staviva, — obhlížel skalnatý vrch, zna-leckým zrakem měřil, uvažoval, plán hradu v duchu sestavo-

val. Sotva dořekl tato smělá slova, stal před ním sám kníže pekel ve své nejmajestátnější podobě.

Štíhlý jako prut, mrštný jako rys sklonil před rytířem z Linavy blanitá křídla a plamennýma očima chytrácky zamžoural. Na duši Bedřicha z Linavy měl již dávno spadeno. Dnes zavolał ho Bedřich sám. »Co si přeješ, rytíři?« sladce promluvil Satan. »Volal jsi mne přec . . .«, a znovu se uklonil. — Docela sličný zjev. Jeho pohled byl velmi nedočkavý a Bedřich z Linavy bystře cnen pohled vyzoboroval. Usmáí se svým klidným způsobem: »Máš nějak velmi pilno ke mne, satane, ale nechť. Se mnou se dá jednat. Co chceš za krásný, nedobytný hrad?« tázal se chladně Bedřich z Linavy. Nebál se nikdy nikoho, nebál se ani samého satana. »Tvoí duši chci, Bedřichu z Linavy! Nic méně. Úpis tvou vlastní krví psaný, že po zbudování hradu jest tvoje duše mou!« A jen se usmíval.

Bedřich z Linavy vryl svůj pohled v oči Satana. Ten své ohnivé nesklonil. »Úpis mou vlastní krví psaný mám ti dát? Nu, dobře! Rozmyslím se! Přejde zítra v tuto dobu. Svoji duši levně neprodám. Pohled, satane, na rozlohu vršku! Tak musí býti i hrad rozlehlý a z kamenů zbudovaný.« Rytíř znovu tázavě vnořil zrak v chytré oči Satana, jež radostí jen hrály nad jistým lovem. — »Bude, bude, rytíři, pevný, žes takového ještě neviděl. Tak pevný jako tvá duše. Však jsem se po ní natoužil. Kdybys byl jediného člověka zabil ve svém žití, měl bych snadnou práci. Tvá duše byla by mojí bez boje. Tak ale jsem ti marně kladl nástrahy, až dnes mě voláš sám. Zítra přijdu pro úpis!« S těmi slovy zmizel a Bedřich nevěděl, zda to byl sen či skutečnost!

Šel ku stanu Kunovu a tam příteli vše pověděl. »Nechci dáti svoji duši ďáblu. Chce úpis psaný mojí krví, jinak hrač nevystaví. Raď, Kuno, co dělati?« — Bedřich usedl vedle mladého muže na pařez a zadíval se v tichou noc. — Lesy šuměly, kdes v dále bylo slyšení tajemné bubláni potoka a srdce rytíře jhlo podivnou, neznámou touhou. Zatoužil míti hnízdo, své hnízdečko, v němž by mohl hlavu klidně uložit ku spánku po řadě nepokojných, bouřlivých let dobrodružství. V pevném kamenném hradě lehce by se ubránil celé řadě nepřátel. Nabídka Satanova rytíře lákala.

Třeba že místo ono by uzmul pánu z Drahotuš, ten má dost — a rytíř Bedřich bude vděčným! Pán z Drahotuš pozná, že nejednal se sprostým lupičem, který snad z hrabivosti zmocnil se jeho majetku. Každý má právo míti svůj vlastní domov; i on — rytíř Bedřich.

Kuno vyrušil jej z myšlenek: »A musí to býti tvoje krev, Bedřichu?« Rytíř Bedřich radostně vyskočil: »To jest výtečný nápad! Kuno, jsi mi nenahraditelným přítelem. Již to mám. Zítra dám Satanu úpis. Brzy budeme spátí jinak, lépe než dnes.

A oba rytíři se rozešli ku spánku.

Druhého dne jeli do Drahotuš. Bedřich vzal Kuno sebou, aby se trochu pobavil s hradními slečnami.

A podivno! Kuno vrátil se s ostnem v srdci, které vzplanulo k prostřední slečně. Tato však měla modravá očka pouze pro krásného Bedřicha a Kuno s bolestí pozoroval, že divčí srdéčko zahořelo láskou ku jeho statnému příteli.

Jsa upřímným druhem, nezáviděl mu úspěch v přízni slečny a věděl také, že dívka marně touží po chladném Bedřichu a z hloubi srdce jí lítoval.

K večeru rytíři se vrátili, usedli do stanu a cos tajemně kutíli. Po chvíli vyšli. Bedřich nesl nějakou nádobku, již opatroval obezřetně. Čekal hosta — Satana.

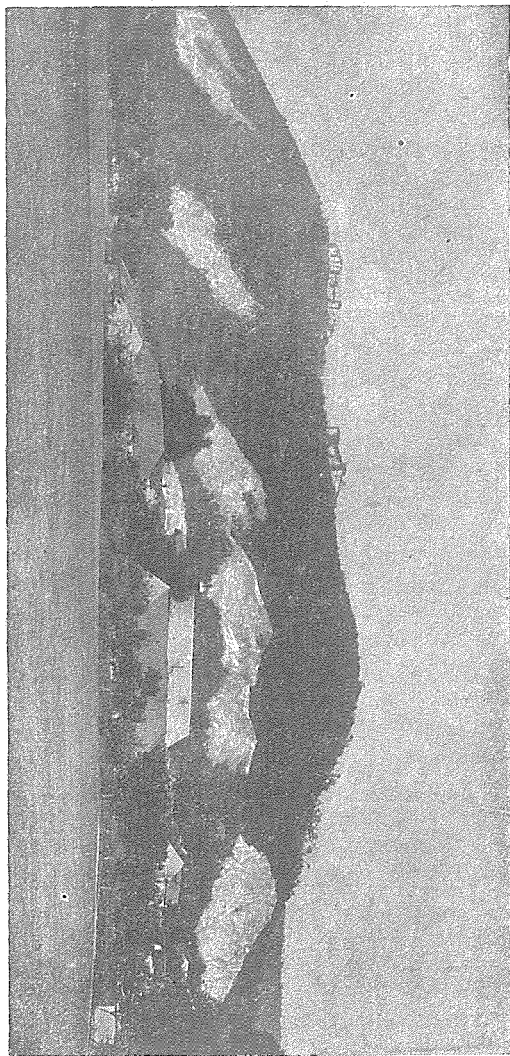
Netrvalo dlouho, zašuměla křídla a před rytířem objevil se pán pekel: »Jak jsi se rozhodl, rytíři Bedřichu? Dáš mi úpis?« tázal se, dvorně se ukláněje. — »I dám, jen jej napiši!« Rytíř vrátil se s ním do stanu, rozvinul nažloutlý pergamen a začal psátí. Satan radostně odfukoval, až se ve stanu jiskřilo. Nemyšlil, že tak snadno vyhraje a v duchu již vymýšlel muka pekelná pro tuto nepodajnou dušičku.

Zatím byl rytíř hotov. Ďábel již sahal po úpisu, ale rytíř nedal. »Domníváš se, že ti rychle sednu na vějičku, Satane? Hoho! Mýlíš se! Mne tak snadno nedostaneš. Musíme míti k naši úmluvě svědky!« Zavořal Kuno a čtyři zbrojnoše, kteří museli vykopatí otvor do země. — »Přines balvan, kterým bude úpis zatížen tak dlouho, až bude tu státí hrad«, s tajným úsměškem poručil rytíř ďáblu. Tento prskl do mechu a hned na tom místě vyrostla muchomůrka. »Chytráku, nedáš se snadno chytit! Budiž! Hrad ti vystavím. Tvá duše za námahu stojí.« S těmito slovy zmizel a ve chvíli se vrátil s obrovským balvanem. Rytíř vložil úpis do otvoru v zemi, ďábel přivalil naň kámen a k místu určena hlídka po dobu budování hradu.

A nyní to počalo! Celá smečka ďáblů přilétla na pokyn Satana. Kladený balvanovité základy. Bůh ví, odkud ďáblí tyto obrovské balvany přinášeli; zeď zvedala se výš a výše, hrad rostl vůčihledě. Již i hradní palác dokončen, věž, hlásnice, obydlí zbrojnošů, střílny . . . a rytíř se radoval. Satan tajně se usmíval a s velkou rozkoší prskal na všechny strany. To bylo muchomůrek!

Konečně dílo skončeno. Ďábel zavedl rytíře na rozhlednu. »Pohled! Zřel jsi kdy co's krásnějšího? Nádherné lesy, říčka jako had kroutí se pod hradem. Mám rád hady, jsou z mé havěti! Proto jsem říce dal tuto podobu v místech, kde je mé podzemní království!« — (»Peklo« za vískou Podhoří.) — Hezký, štíhlý Satan se za řeči samolibě usmíval. Věděl, že nezůstane bezvýslednou. Rytíř poklepal ďáblu na rameno: »Zavděčil jsi se mi, Satane! Tento kraj je vskutku krásný, líbí se mi tu.« Rozhlížel se ne bez pýchy po onom dlouhém údolí, jímž se klíkatě vlnula stříbrná říčka. Satan měl pravdu.

Pod rozhlednou seděla smečka ďáblů unavených až běda. Mazali se nějakým čertovským »elixírem« po obrovské námaze, s jakou stavěli nedobytný hrad. V duchu kleli svému pánu, že vždy něco tak hloupě nezábavného pro ně spíská. Ale naděje na hry s duší Bedřicha z Linavy vzpružila tyto chlupaté lotřiky,

že vyskočili na povel Satana a uletli přes údolí naproti do »Pekla«, kde teprve důkladně si odpočinuli.

Zatím jejich pán nedočkávě čekal na úpis, o nějž nyní šlo. Lichotivě se přiklonil k rytíři a žhavým pohledem se otázal: »Má odměna za tak krásný hrad, rytíři? Zapomínáš, že mám u tebe pohledávku, tvoji krvi psanou?« Rytíř se zasmál: »Ba,

nezapomínám. Leč nemohu se nasytiti pohledu na svůj nový útulek, který mi budou ostatní pánové země jistě záviděti. Pojd! Dám ti úpis ihned!« — Oba prošli hradem k východu, kde u obrovského balvanu stáli na stráži Kuno ze Sojče se zbrojnoši.

Ďábel se vrhl k balvanu, nedočkávě jej odvalil, chopil úpis a radostně cdletěl. — Rytíř si oddýchl: »Ten bude klít, až pozná . . .« Nedořekl, jen pohledem se dorozuměl s přítelem. Vešli do hradu, hodovali až do pozdní noci při vytaženém mostě.

Bedřich z Linavy měl nyní opravdově bezpečný útulek. — Když ďábel přinesl úpis do pekla, pronesl zaříkání, spálil úpis v rozžhaveném kotle. Vylétla duše — ale jaká? »Hahaha«, smějme se s oběma rytíři. Byla to duše psi. Psi duši přinesl pán pekla ďáblům na pospas, pro hloupou nicotnou duši psi namáhali se s balvanu. Tohle bylo více než zklamání; prskali jen což a venku hučelo a blýskalo se od jisker, jež Satanu sršely z očí.

Takhle nebyl ještě nikdy napálen. Eledá jeho tvář pobledla vztekem ještě více, rudé rty planuly ještě ruději: »Tohle, tohle! Takový je ten z Linavy šibal? Vícekrát mne nespatri, jak jsem čert-Satan, vládce pekell« nařikal a ďáblům bylo na konec oklamaneho vládce líto, že jali se ho těšiti. Psi duši musil jeden z ďáblů cdněsti na hrad. Bedřich právě léčil onemocnělého nejmilejšího chřta, jemuž s přítelem vzali krev na úpis. V tom vhodil ďábel psi duši do komnaty a chrt, dosud v mrákotách ležící, vyskočil zdrav a lísal se k pánu. Tak měl rytíř i svého chřta. —

Bedřich z Linavy měl všechno, co si přál: pěkný domov, útulek před pronásledujícími, věrného chřta, výborného přítele a milující chasu.

Přece však nebyl docela spokojen a často stával v okně hradního paláce, dívaje se na lesy, jimž vévodila hora Krásnice, vyšší něco než Helštýn. Z hory té přišlo později Bedřichu z Linavy štěstí v podobě děvy-kořenářky, jež vysvobodila duši rytíře z osidel ďábla, dajícimu se po druhé zlákatí lstivým rytířem ku stavbě bezedné studně pod hradním palácem. Její původ vděčil rytíř radě kořenářky, jejíž oči jako bezedná studně hluboké rytíře očarovaly, že děvu pojal za ženu.

S. H. Kunovická:

Propast u Hranic.

Jdeme-li z Hranic údolím Bečvy proti proudu řeky po pravém jejím břehu, staneme před výšinou smíšeným lesem porostlou, zvanou Hůrka, která v útrobách svých skrývá na jižním konci úchvatnou prohlubeň, obecně Propast jmenovanou. Původ a vznik Propastí ozdobil si lid celou řadou pověstí.

Dávno již tomu, co ve starém hradě švrčově nedaleko Propastí žil statný zeman s mladou chotí. Šťastné jejich manželství dovršil příchod malého dědice. Ale nic není tak vratké jak lidské

štěstí. I na zemanu si vzpomněl krutý osud, když po dvouletém manželství dobrá pani zemřela. Dlouho tesknil zeman, ale konečně se odhodlal přivésti druhou matku malému robátku. Byla to pani velmi sličná, leč nedobré, zlé povahy. Již z prvního pohledu, jež na děcko vrhla, poznal zeman, že nikdy nebude milovatí nevlastní dítě a dobré jeho srdce se zachvělo strachem a dvojnásob přilnulo k rozkošnému robátku, jež mu tolik připomínalo první hodnou paní.

A sličná choť zemanova honila se jen za zábavami. Co byl jí zeman a dítě, jež nebylo její! Macecha v pravém smyslu slova. Dítě jen týrala a umínala si, že se ho při nejbližší příležitosti zbaví. Náhoda jí přála. Zeman musil jednou na kvap odejeti. Žena v duchu zajásala. Bylo to právě na jaře. Noc byla bouřlivá, víchor dul do oken, div je nevytlačil, starým hradem to podivně kvílelo, jako by matka o dítě strachem naříkala. — Starý sluha s poděšencu tváří přiběhl, že rozpoutané vlny Bečvy valí se již pod hradem. Hukot jejich zněl až do hradu. Žena rychle uchopila dítě v kolébce tiše spící, spěchala k zpěným vodám a položila kolébku i s dítětem na vlny, divoce se zasmála a hbitě vracela se ušlapanou stezkou nahoru, ani se neohlédnouc. Chtěla za svými známými, kteří jí v blízké hospůdce čekali. Nahoře zastoupil jí cestu zeman. Poznal při svém odchodu, že smýšlí zase svklouznouti a vrátil se dříve, než očekávala.

»Kde máš dítě?« zahřimal na ženu hlas rozhněvaného muže, který doma kolébky s děckem nenalezl. Žena zbledla, pohled její stočil se k řece a zeman porozuměl. »Bodejž by ses, zlá macecho, propadla!« vykřikl. Po těchto slovech za hlomozu převyšujícího i hukot řeky rozevřela se hluboká propast a pohltila ženu bez srdce, zlou macechu. Zeman s ustrnutím hleděl na dno propastí. Konečně se vrátil domů.

Zpráva o tom rychle nesla se krajem a lidé se sbíhali k propastí, aby nahlédli na její dno, kde zelené jezírko tiše skrývalo svou oběť.

Jak zaradoval se však nešťastný zeman, když druhého dne starý uhlíř dítě živé do jeho náruče přinesl.

Našel je zachycené i s kolébku v koruně vyvráceného stromu, když ze své chatrče plavil se přes řeku do lesa pálit uhlí. Vděčnost zemanova neznala mezí.

Okolí hradu mu však příliš hrůzy připomínalo, proto se od tud po čase vystěhoval, hrad pustl a dnes jen nepatrné zbytky označují místo, kde kdysi stával. A nad Propastí zachvívá vítr sesmutnělými stromy a opuštěným hájem táhne smutná báj o zlé ženě, již milejší byly radovánky, než úsměv líbezného děcka.

Jan Kostruch:

Povídka o založení kaple sv. Kunhuty na Tršicku.

Jdeme-li z Tršic silnicí do Přerova, tak vpravo za Tršicemi od silnice penčické naproti Dolního mlýna je kaplička, zasvěcená sv. Kunhutě. Kaplička tato stojí uprostřed polí na starém hřbitově, který ještě doposud je obehnán kamennou zdí.

O založení této kapličky vypravuje se následující pověst:

V dobách, kdy bývala v našich krajích roboty, bydlel na zámku tršickém zlý a ukrutný správce, který byl postrachem netoliko lidí z Tršic, nýbrž i celého okolí. Obyvatelstvo celého okolí hrčně pronásledoval a utíkoval. Lidé se před nim třáslí strachem a hrůzou. Pět dní v týdnu museli poddaní pracovatí na panských pozemcích a jen jeden neb dva dny v týdnu směli obdělávatí své pozemky. Mimo roboty museli odváděti na zámek ještě desátky ze své úrody a z výrobků domácího hospodářství. A běda tomu, kdo byl by neposlechl! 25 i více ran odnášel si jako odměnu za svou neposlušnost ze zámku. Smutný život byl tenkrát na našem venkově. Nic však netrvá na světě věčně. Pan správce zemřel a poddaní si oddechli. Tělesné jeho pozůstatky byly pochovány na hřbitově za osadou. Druhého dne po pohřbu správcově šli poddaní na robotu. Cesta je vedla kolem hřbitova. Když přicházeli ke hřbitovu, co tam nespatrili? Mrtvola správcova, která byla předešlého dne uložena v lůno matky země, ležela na povrchu. Strachem a hrůzou jati utíkali všichni od hřbitova. Ti nejsrdnatější běželi zpět na zámek, aby tam oznámili to, co na hřbitově shlédli.

Ihned se vypravili ze zámku lidé a ti mrtvolu správcovu znovu pochovali. Leč druhého dne ležela opět na povrchu země. To samé se opakovalo i třetího dne. Znovu přišel kněz. znovu vysvětil hrob a mrtvolu uložili do země.

Následujícího dne z rána, když šli lidé kolem hřbitova na robotu, se zvědavostí pohlíželi na hrob správcův. Mrtvola správcova se tam již neobjevila, ale místo ní ležela na hrobě správcově soška dřevěná. Když lidé přišli blíže, shledali, že je to soška sv. Kunhuty. S úctou jí zvedli a zanesli do farního kostela. Odtud soška zmizela a druhého dne objevila se opět na hrobě správcově. To samé opakovalo se i třetího dne. Lidé usuzovali, že zde vládne nějaká nadpřirozená moc. I usnesli se postavití na oncm místě, kde soška byla nalezena, kapli, kterou zasvětili sv. Kunhutce. Na oltáři této kapličky byla postavena soška.

Kaplička stojí doposud a soška je prý tam pod oltářem uschována.

Fr. Rozsypal:

Sbírka pohádek a pověstí o vodníkovi z Lipenska.

II.

Z Oseka. Řezník Sekáč v Oseku měl vždy hojně odběratelů na maso, protože je měl vždy čerstvé a tolik druhů, že si mohl každý vybrati. Obzvláště v neděli nebo ve svátky po ranní mši se kupující selky nemohly do jatky ani vejíti, tolik jich bylo, že ještě houf stál venku. Sem tam mezi nimi stál i některý pantáta, ale jen tehdy, když panímáma jeho ležela nemocna. Ale to bylo zřídka. Od jara však stával pravidelně v zástupu neznámý muž, z Oseka ani z okolí nebyl, vždycky oblečený v zeleném kabátě. Ze začátku si ho nikdo nevsímal, ale stal se nápadný tím, že vůbec s nikým nemluvil. Sousedky si čekání obyčejně zkracovaly povídáním, sdělováním novinek a domácích starostí; také si dobíraly některého souseda, obzvláště, byla-li v jatce kmotra Vaculíková. Té jazyk jel jako na kolovrátku! A vždy něco nového, ústa si neodpočinula ani na minutku. Hle! Ani této výmluvné kmotře nepodařilo se vyzvědět, kdo je neznámý, odkud je a pod. A to jí teprve dráždilo. Neznámý sice zpozoroval tážící se jej zraky, ale nedbal jich, nezáleželo mu ani na setkání, ani na čase. Mlčky nechal selky předejít k pultu, nikdy se netlačil. Až teprve zůstal sám naposledy, počal si vybírat kousky, jež se mu nejvíc líbily. Platil poctivě stříbrnými toлары, nikdy nesmlouval.

Kdo se však neradoval tomuto kupci, byl sám řezník Sekáč. Měl rád sice těžké stříbrňáky od neznámého, ale zpozorovav, že se ostatní selky vyhýbají již jeho jatce, odpuzovány jsouc cizincem v zelených šatech, jehož se začaly báti — umínil si, že se neznámého zbaví. Řezník přece nemohl se odcizití osecským panímám a jejich pantátům pro jakéhosi zeleného cizince. —

Jednou zůstal zase cizinec v jatce sám. Jatka byla ve vnitřku celá obvěšená čerstvými kusy hovězího a vepřového masa a uzené kýty svou vůní přímo táhly kupce dovnitř. Neznámý zelenáč vdechoval vzduch prostoupený uzeninou a poroučel si dnes obzvláště mnoho masa ze všech kusů: hovězího, telecího, vepřového. Také skoro půl kýty mu řezník odsekl. Neznámý říkal, z kterého kusu masa si přeje a řezník hbitě sekal a vážil. Na jednou řekl cizinci: »Ukažte prstem na kus, který ještě chcete!« Neznámý natáhl ruku a prstem ukázal přes pult a to řezník chtěl. Nežli však mohl cizinec ruku stáhnouti zpět, řezník napřáhl sekyru a usekl cizinci prst. — Výkřik bolesti — a hrozným zakletím odpověděl neznámý, sebral prst a hajdy z jatky pryč. Ve dveřích se obrátil, zahrozil zmrzáčelou rukou a vykřikl: »Pamatuj si, cos mně učinil; ještě se setkáme!« Řezník byl celý zdě-

šen a jak by ne, když viděl téci z useknutého prstu zelenou krev. To byla krev vodníkova a cizinec byl tedy vodník! Hlavou proletěly řezníkovi všechny staré pověsti o zeleném vodním muži se zelenou krví a také věděl, že nikdo beztrestně neublížil ještě vodníkovi. Leknutí vstoupalo mu do obličeje, oči se rozšířily a ustrnuly, mžitky mu kolem nich kroužily, do řeči mu nebylo toho dne. Neřekl ničeho domácím, styděl se přiznati, že má strach z hrozby vodníkovy. Ani ho již tak netěšilo, že zas k němu začali čteně choditi kupci, byl jako podřatý strom, bez živosti, bez řeči a žertu.

Od té doby nechodil již nakupovati dobytek do okolních vesnic nikdy sám, vždycky s tovaryšem, neboť se tajně bál. Ano, on, řezník Sekáč z Oseka, známý silák, vážící jistě přes metr. cent, tento obr se bál hrozby vodníkovy. Neustále viděl jeho bolestí zkřivený obličej se zelenýma očima, z nichž vyrážely blesky pomsty! A proto se bál.

Kdysi zašel řezník s tovaryšem do Podhůry pro koupěnou krávu. Na zpáteční cestě tovaryš odběhl ve vsi ještě k svojí tetičce a řezník vedl krávu na provaze sám. Ohlídal se, ohlídal, neboť tovaryš jaksí nepospíchal, vůbec ho nebylo ještě vidět. Proto řezník, došel k Bečvě, usedl na břeh a čekal tovaryše. Krávka se pásla uvázaná jsouc na dlouhém provaze a řezník rád si odpočinul v takovém horuku. Bylo to ve žně. Pckoušely se o něho dřímoty. Ohlédl se a když ještě pomocníka neviděl, zavřel oči, aby si zdříml. Na vodníka si jistě ani nevzpomněl, to by sotva usnul v říši vodníkové. — Strašné bylo však jeho probuzení. Náhle ucítil, jak jej čísi studené ruce uchopily za nohy a stáhly jej po břehu. Vytřeštil oči a hrůza jej přepadla, sevřela mu hrdlo, svaly vypověděly sílu, když před sebou uviděl onen bledý obličej se zelenýma očima, z nichž zas jako tehdy vyšlehly blesky pomsty, aby jej zničily. Byl to on, vodník, hroící mu v jatce!

Vodník jej utopil a když tovaryš po půl hodině vytáhl utopeného řezníka na břeh, uviděl na jeho krku otíštěnou čísi ruku bez prstu.

Jistá bajka o vodníku z Prosenic, vypravující nám, jak rád si dělal vodník z lidí »dobrý den« a potom se jím vysmál.

Na břehu řeky Bečvy u vesnice Grymova stávala převozníkova chaloupka. Převozník převážel za malý peníz po celý den přes řeku. Lodka byla jeho živitelem. Jednoho dne skoro z rána uslyšel převozník volání z druhého břehu: »Převoz, převoz!« Rychle vstoupil převozník do loďky a vesloval zdatně, aby byl rychle na druhém břehu. Tam vstoupil do člunu docela nenápadně oblečený muž. Dívne bylo převozníkovi, že onen muž vůbec nepromluvil slova. — Jelí. — Když byli v prostředu řeky, zachechtal se neznámý a skočil do vody. Převozník poznal, že to byl žert vodníkův. Podobné projíždky měl vodník rád. Druhého dne slyšel převozník zase volání z druhého břehu.

Věděl, že je to asi vodník, proto nespíchal. Když však z druhého břehu křičel kdosi neustále a na otázku převozníkovu odpověděl neznámý, že není vodník, tak si dal převozník říci a dojel s loďkou na druhý břeh. Tu stál pěkně oblečený pán s ozdobnou holí v ruce. Sestoupil do člunu a zase ani slova nemluvil. V prostřed řeky rozhoupal neznámý pán silně loďku, zachechtal se a zmizel ve vodě. Takto ošidil a oklamal vodník převozníka několikrát.

Z Týna: Stará Bečva tvořila mezi Týnem a Lipníkem mnoho ramen, bažin, močálů a to byl rodný domov několika vodníků. Celé vyschlé řečiště, ostrovy a břehy Bečvy byly porostlé hustým vrbovím. Po pravém břehu Bečvy právě proti Týnu v nynějším »Závrbku« byla rozsáhlá louka s háji olšovými a keří vrbovými. Na této rozsáhlé louce pásávali týnští sedláci koně. Pasáci musili ovšem přebrodit řeku Bečvu, ale to bylo v létě docela příjemné osvěžení pro koně.

Jeden mladý vodník velmi často opouštěl svůj domov — některou tůň na staré Bečvě, kam nikdo nechodil — a spřátelil se s dědouškem pastevcem a spolu hlídali koně. Dědeček byl náruživý kuřák, fajku z úst nevytáhl přes celý den, jen co ji při jídle odložil. Na pastvě pokařoval, vypouštěl obláčky dýmu tu pomaleji, tu rychleji dle toho, nač myslel. Dědcašek naučil i hastrmana kouřiti a tomuto kouření zachutnalo. Tím se ještě více spolu spřátelili. Vodník čekával na dědečka hned u brodu, vyskočil na některého koně a jel s ním jako starý známý. Dokonce dědeček podaroval vodníkovi starou dýmku, kterou již sám odhodil. Proto též vodník se dědečkovi odměnil tím, že jej obdaroval několika dukáty. Toho večera dědeček si několikrát udeřil na kapsu, aby uslyšel příjemný cinkot lacino získaných zlatáků. — Darovaná dýmka však za mnoho nestála, byla rozbítá tak, že dým z ní ucházel na několika místech a těžce se jí táhlo.

Vodník se zaškaredil, rozzlobil se myslé, že mu to dědeček schválně vyvedl, aby se smál, jak jej napálil. Zatím dědeček, pln radosti, chtěl se večer pochlubiti lehce vydělanými dukáty a vyprázdňoval doma před domácími své kapsy. Dřívější radost jeho však se hned změnila ve zlost, když nebylo v kapse žádných zlatáků a zbyly jen žluté koňské výtrusy. To vodník kouzelnou mocí pomstil se dědovi, arcit ukázal svou škodolibost. Dědouškovi se všichni domácí vysmáli a to jej velmi mrzelo proto, že tak byl ošizen vodníkem a také proto, že mu domácí nevěřili, že vůbec dukáty měl od vodníka. Proto konec přátelství! Aby se zbavil vtravého vodníka, bral si s sebou dědoušek vždycky svěcené kočičky a od té doby měl pokoj.

Z Lipníka. Před sto lety chodil náš prastaríček na panskou robotu. Dráb byl hrubý, drsný člověk, který těžkou práci ještě zhoršoval svým tyranským zacházením s robotníky. Ještě slunce ráno nevyšlo nad Helštýnem a již tloukl lidem na okna, až sklo rozbíté se z tabulí sypalo a křičel, jako kdyby hořelo:

»Na robotu, rychle vstávejte, půjdete na Loučky!« Robotníkům se obyčejně vstávání nechtělo, neboť dostali se celí utrmácení na lůžko večer až k půlnoci. Ale strach z drábovy liskovky nebo z býkovce byl větší, proto za malou chvíli vyšel pradědeček s malým uzlíčkem a připojil se ke skupině ostatních robotníků.

Toho dne práce na poli šla obzvláště z tuha: samý jíl nebo šterk a skála. Údy pracovníků žádaly občerstvení a odpočínutí, ale teprve po západu slunce je dráb propustil, obyčejně ještě s nadávkami a klením. Dědeček šel zvolna podél loučského potoku a najednou před sebou spatřil utíkající malé prasátko, kvíkájící, jako by ho někdo páral za živa. Dědeček přidal do kroku, aby si prasátko chytil. To se mu podařilo, chytil vepříka, strčil ho do pytle a šel rychleji tmícím se večerem domů. Selátko sebou házelo v pytli a břímě tak ztěžklo, že dědeček musil napnouti ještě poslední síly, které mu snad po robotě zbyly, aby domsel sele domů. Dověkl se s ním až ke kříži, u něhož na stupni si chtěl chvilku odpočinouti. A aby nezahálel, pomodlil se k Ukřížovanému večerní modlitbu prostými, ale upřímnými slovy. Sele v pytli stalo se však tak najednou nepokojné, že vřeštělo, skákalo v pytli, jako by již se nad ním vznášel jezníkův nůž. Podíval se dědeček, co se děje prasátku v pytli. Rozvázal pytel a z něho vyskočil vodník a hned se na dědečka obořil, proč se modlí, to že mu jistě čert poradil. Až dědečkovi pořádně vynadal, utekl k potoku a zmizel ve vodě. Dědeček dostal však takový strach, že nohy mu klesly pod ním a nemohl vstáti. Zůstal raději přes noc pod křížem a modlil se celou noc. Vodník již nepřišel. — — — Jiná pověst:

Skoro ráno vyšel si stařeček Lukeš z Lipníka do Oseka podél řeky Bečvy. Ani již nevím, za čím tam šel, jen si vzpomínám, že v Oseku chtěl vyřídit velmi nutnou věc a hned se chtěl zase vrátiti zpět, proto volil nekratší cestu podél Bečvy. Bylo vlhko, skoro sychravo, voda se vypařovala a páry záhálily celou řeku i s břehy. Na orosených keřích vrbových, jimiž byly hustě břehy lemovány, visely četné kapky vodní a mlha zvolna padala k zemi. Podpíraje se holí, dědeček šel rychlým krokem s hlavou schýlenou, neb myslel na záležitost, na jejímž příznivém vyřízení mu velmi záleželo. Brzy došel až ke stavu na Bečvě. Před ním se Bečva rozlévala v množství jezírek a ramen a řečiště tu bylo dosti mělké. Voda, padajíc se splavu, třísťala se v bílý prach, z něhož vystupovaly celé kotouče vodních par. To všecko dědeček viděl mnohokrát, ale nevěšmal si toho, ač jindy pozoroval se zájmem hru vln tohoto uměleckého vodo-pádu. —

Před samým splavem blízko břehu vynořil se náhle z vody malý zelený mužíček, který hledal něco ve vodě. Občas se i do vody ponořil a pátral zas v bahně. Kapalo z něj pořádně. Dědeček se tak polekal, že nebyl mocen slova, vždyť viděl před sebou vodníka! Také vodník jej zpozoroval a vystoupiv na špa-

lek z vody vyčnívající, kýval se šibalským smíchem na třesoucího se strachem dědečka, na něhož přicházely smrtelné úzkosti. Ale pohled zelených příšerných očí mu rozkazoval, že musí jít, kam si přeje tento malý, ale mocný vládce vod. Dědeček ztratil docela vládu nad sebou, bez jedinkého slova pomalu krok za krokem přibližoval se k chechtajícímu se vodníkovi. A kdybyste dědečka viděli! Krve by se na něm nedořezal, husí kůže mu naskočila na celém těle, čelisti klepaly o sebe jako z zimnici, hrůza jim přímo lomcovala. A to měl být náš, vždycky rozšafný dědeček? Když byl asi tři kroky vzdálen od lákajícího vodníka, tu se tento rozchechtal divoce a žblunk! — zmizel, postříkav dědouška celého až na hlavu. Teprve teď procitnutí dědeček a vrátila se mu rozvaha — kouzla rozkazující moci pominulo. Celý mokrý stál asi deset kroků od břehu v řece. Myšlenka, že by mohl být znovu zaveden vodníkem do některé tůně, v níž mohl též na vždy zapadnouti a utonouti, nahnala mu tolik strachu, že dopřídív se břehu rychle vyskočil z vody a utíkal domů, co mohl. Všecek ustrašen doma padl na zem, chvíli zůstal ležet bez sebe, až jej vzkřísili. Teprve potom vyprávěl tento příběh. —

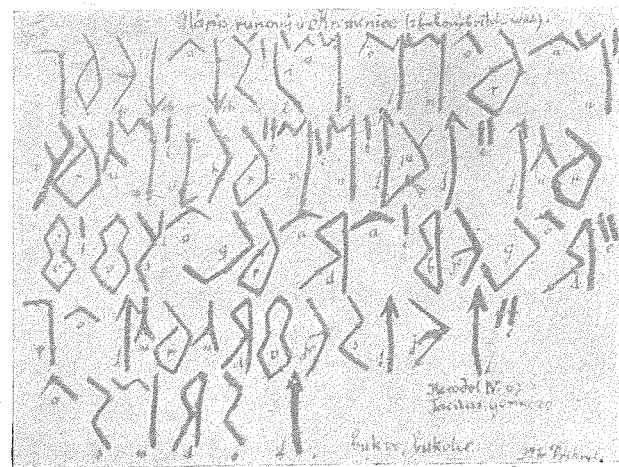
Drobné zprávy.

Písmo Slovanů před 2.000 roky.

Runový nápis z r. 280 po Kr. nad Kremenici-Ban. Bystrici, na skále Veles-Turské hory, je ukázkou písma našich předků. Písmena povstala z bukových kolků, b u k v e, b u k v i c e zvané. Kládli je v nápisy na uhlazenou půdu v jižním Rusku a na bílé sukno severně Dunaje. Tyto si přečetli k jednání dotyční úředníci vojenští nebo civilní. Události památné vryly se na skály, náhrobky, hranečníky, zlaté, stříbrné i bronzové nářadí. Vyryté bukvíce nazvány r u n a m i. Runy počaly se užívat v Syrii, pak přešly Evropou a nejdéle se uchovaly na Islandě.

Dle fotografie vyřezal jsem bukvíce z bukových větví a připevnil na papír, jak na obrázku lze spatřiti.

Nápis zní: Prjehach Silian ot Morane, zrumich Kremenitju te Turovo i vsia grada i bje gode po Turu dvje sije te osmdst. Výklad: Přišel Slenzan (cd Sobotky, sopky u Svidnice) od severu a rozrušil Turovo (v Turzovce) i Kremenici i všecka města a bylo to po Turu (slovenském knazu) 280 roků. — Knaz tento

žil dle Tacita kolem nár. Kr. Verbíři císaře Říma najali dobrovolníky v Polsku a Lužici a pod náčelnictvím polského kmene kolem řeky Slenzy (Lohe) u Svidnice táhli k Ostregomu, vynutivše si průchod rozbitím Jablunkova, Turova pod horou Velesovou, Kremenice a jiných. Od Ostregomu po vojenských silnicích odeslali tyto pomocné voje po území císařství dle potřeby. Římané neměli v III. stol. vlastních vojsk a verbovali bojovníky nad Dunajem a v jižním Rusku. Dr. Fr. Příkryl.

Výpis na soudné vydání r. 1768 obce Posvátno.

Náhodou dostal se mi do ruky »Extract na soudné vydání r. 1768« bývalé farské vesnice Posvátno. — Advokát bydlel v Kroměříži. Bylo-li jej v obci potřebí, posílal se pro něj povoz. Dle zmíněného »extractu« (výťah, výpis) měla r. 1768 obec posvátská soudních výloh 42 zl 6 kr moravských při trojí návštěvě advokátově. Za právní poradu obdržel: 1/2 měrice pohanské kaše za 2 zl 23 kr 2 tr, čtyřikrát po sobě máslo s nádobou za 8 zl 13 kr 3 tr, za jídlo, víno, pivo bylo zaplaceno 20 zl 54 kr 1 tr, hotově za jeho práci a papír zaplaceno 1 zl 4 kr 2 tr, úhrnem 32 zl 36 kr. Písař jeho obdržel za práci 1 zl 42 kr. Poslovi, který kaši a máslo do Kroměříže donášel a formanovi, který pana advokáta dovážel, dáno 7 zl 48 kr, což vše dohromady činí, jak udáno, 2 zl 6 kr. — Na první pohled nezdá se býti číslice veliká, bylo to vydání za celý rok. Ale vezme-li se zřetel k tehdejší cenám, přideme k závěru opačnému. Grunty prodávaly se průměrně po 500 zl a za 50 zl bylo možno koupiti chalupu, po případě i lacíněji — nu, a kdyby obec měla každým rokem prosouditi chalupu, přišla by brzy na buben. An. Svěrák.

Z Galašových valašských písniček.

Upravil prof. B. Dušek.

Kvílení zamilované valašky.

Za našima humny pěkná rovínečka,
a v tej rovínečce malá zahrádečka,
a v tej zahrádečce stojí jablonečka;
na tej jablonečce červená jablečka.
Červené jablíško po zemi se koulá, —
moje potěšení po světě se toulá.

* * *

My máme stavení z dobrého kamení,
chodí k nám syneček, nedá podravení.
Pozdravení nedá, že sa na mňa hněvá.
Keď sa ty máš hněvať, hněvajme sa,
nebudem rozprávjat celý den slova.
A když na to přijde, ani půl slovečka, —
snad su já pro tebe chudobná děvečka.
Mi to můj synečku tak mnoho neváží,
třeba su dceruška chudobné máteři.
Když budu otvírat, najprv sa budu ptát,
stoiš-li ty za to, možeš k nám chodívat,
co robí tvá milá, někdy sa podívat.
Nestoiš-li za to, před našim je bláto,
štuchnu ta do něho, to máš milý za to.

* * *

Hle! Jak sbírá ptáče do hnízdečka peří,
každá panna blázen, co chasníkům věří. —
A on sobja myslí, že on je jurista,
já bych ta nechtěla, keď bys měl čtyry sta.
Čtyry sta dukátů, padesát zlatníků,
já bych ta nechtěla, fctelný chasniku.
A ty sobja myslíš, že já ta chtět musím,
takové šuhaje v lelíku nenosím.
Nechod k nám synečku, dokad ti nekážu,
syca ti chodníček kamením zahážu;
nemyslíš poctivě, častěj voníš vínem —
nechod k nám synečku, my sa svatbú minem.

* Je-li autorem těchto písniček Galáš sám, není prokázáno! Mohl je přebrat od Jana Kužníka, učitele v Kojetině, na kterého upozorňuje Fryčaj v Muze Moravské.

Za vydávání a redakci odpovídá Ant. Fröhlich, učitel v Dol. Újezdě u Lipníka n. B.
Tisk J. Slovák, Kroměříž.

*Veškeré
knihy a časopisy kdekoliv
vydané a kýmkoli
inzerované
dodá Vám
za původní ceny*

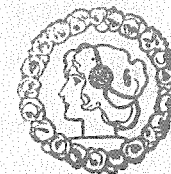
KNIHKUPECTVÍ

**Václava
PÁTKA
V LIPNÍKU N. B.**

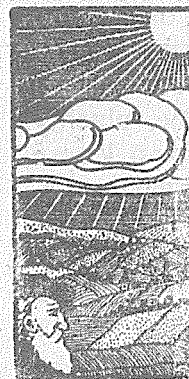
*

**NEJLEVNĚJŠÍ NÁKUP
VEŠKERÝCH ŠKOLNÍCH
A KANCELÁŘSKÝCH POTŘEB.
PŘESVĚDČTE SE A ODPORUČTE
DÁLE.**

**VEŠKERÉ DRUHY
FOTOGRAFIÍ
ZHOTOVÍ VÁM LEVNĚ
A VKUSNĚ**

**JAROSLAV
ŠROTÝŘ
FOTOGRAF V LIPNÍKU.**

PŘED NÁKUPEM

jakýchkoliv strojů a potřeb pro
hospodářství, domácnost, zahradu atd.
obraťte se s důvěrou na
chvalně známý závod

**DRUŽSTVO HOSPODÁŘ
MILOTICE N. BEŽ.**

VYDALI JSME NÁSLEDUJÍCÍ CENÍKY:

1. Hospodářské stroje. - 2. Orebné nářadí. - 3. Drůbežnictví.
4. Včelařství. - 5. Zvěrolékařství. - 6. Zahradnictví. - 7. Kosy.
8. Mlékařství. - 9. Krmiva. - 10. Semena hospodářská a lesní.
11. Drobné potřeby pro domácnost. - 12. Šrotovníky. - 13. Pa-
ráky. - 14. Houně na koně. - 15. Psací stroje, mandlovní. -
16. Kancelářský nábytek. - 17. Váhy. - 18. Železa na škodnou.

Zasíláme zájemcům kterýkoliv z nich zdarma na požádání.

HOSPODÁŘSKÉ DRUŽSTVO

PRO OKRES LIPENSKÝ A OKOLÍ,
Z. S. S. R. O. V LIPNÍKU NAD BEČVOU.

Kupuje:

Veškeré druhy obilí, semen a všechny zeměd. produkty.

Prodává:

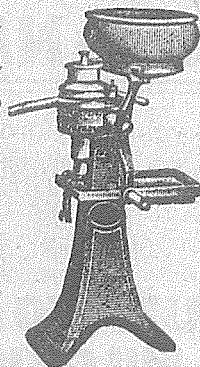
Mlynářské výrobky všech druhů.

Nabízí:

Umělá hnojiva všech druhů za tovární ceny dle procentního obsahu. — Krmiva: jako oves, kukuřici, lněné semeno, pícní vápno, dobytčí sůl, ječmen, kukuřičný, ovesný, jakož i lněný šrot. — Uhlí všech druhů a značek ve velkém i malém. —

Semena: jetelová travní, selekční obilí, jakož i všechny směsky k setí na zeleno a zaorání. —

Hospodářské stroje od všech speciálních firem. **Potřeby pro domácnost a hospo-**

dárství: Mazadla na vozy, oleje, vaselíny, vaselíny na řemeny, (tovote) jutové pytle, plachty, pytlíky pro koně, houně, nepromokavé příkrývky, cukr, cikorku, mýdlo, kuchyňskou sůl a jiné pro domácnost potřebné věci. —

Vyměňuje: Mouky všech druhů, šrot, krupici, kroupy, atd. dle obvyklých mlynářských sazeb.

Přijímá stále vklady na knížky s volnou výpovědí při nejvyšším zúročení.

Vybízí zemědělectvo našeho okresu, by skutky dokázalo: »Co zemědělec — to družstevník!«